

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

ВІСНИК КУЛЬТУРНО-ПОЛІТИЧНОГО МІСЬЧНИКА ПРО УКРАЇНЦІВ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

№ 4/2016, XXIV | ч. 4/2016, роčník XXIV

www.ukrajinci.cz

ПОРОГИ

ВДОМА, АЛЕ ЧИ НА ВОЛІ?

Отже, Надія Савченко – вдома, в Україні. На свободі. Щоправда, свобода ця також виявилася умовною: Надія, як народний депутат і яскрава особистість, перебуває під пильним прицілом громадськості, мас-медіа і навколобізнесополітичних структур. Мало не наступного дня після приземлення в Борисполі зробила гучну заяву: «Буду вашою президенткою, якщо захочете». Але невдовзі розчаровано зізналася, що вимушена лукавити, і висловила по-солдатському: «Депутати щодня най.....ують людей». І поїхала в Лохвицю агітувати за суперечливого кандидата в депутати від БЮТ, одного із підприємців у газовій сфері. Як помітив коментатор Остап Дроздов, «Народна героїня... може полум'яно виступати з трибуни, махати гранатою – а парламент голосує собі як раніше... Тепер питання: що далі? Може, Савченко піде з парламенту, грюкнувши дверима, і повернеться в рідну стихію – на вулицю, де можна матюкатися, обзиватися, ходити на перекур у громадські місця і радіти, що тебе на руках носять. Або – створювати свою політичну силу популістично-радикально-більшовицько-вишиваного типу. Або – поповнити список народних розчарувань. Або – продовжувати в парламенті бути гласом народу і живим символом безпомічності»...

Поки вона – героїня, але вже десь хтось називає її «троянським конем»... «Там» – вона не здалася, але «тут» їй буде не легше, якщо не важче...

«Кашмар, апят ані» празький мегамарш вишиванок

У столиці Чехії біля двадцяти українців біля пам'ятника Шевченку на Сміхові 19 травня відзначили День вишиванки, а через кілька днів, у неділю 22 травня, вже набагато більше дорослих та дітей провели перший «марш вишиванок» в самому центрі Праги. Зібрали людей на свята творчий колектив «Берегиня», Український народний дім та дітки із суботньої школи «Ерудит». Ця неформальна урочистість виникла у 2007 році і свідомо призначена на будній день – третій четвер травня, – щоб засвідчити, що вишиванка – це не лише атрибут свята, а й повсякденний елемент життя українців. У багатьох випадках його також супроводжують буденні походи на роботу й навчання у вишитих сорочках, а у найближчі теплі вихідні – масові «марші вишиванок» та інші схожі акції. Подібний захід українці Праги провели вперше. «Вишиванка – це генетич-

ний код нашого народу. Носімо вишиванку, несімо цей генетичний код далі, нашим дітям! Незважаючи на те, в якій країні ми живемо, пам'ятаймо наше коріння!» – закликала одна з організаторів Марія Скиба. Після маршу, який розпочався від катедрального Святого Климента до Площі Миру, в Народному домі на Виноградах відбувся показ фільму про вишиванки «Спадок нації», а також конкурс для дітей і концерт гурту «Вітер з України» з Тернопільщини. Організатори подякували усім, хто допомагав святку, меценатам та волонтерам, гостям за оплески. До Праги з цієї нагоди завітали Леся Воронюк та Олександр Ткачук – ідейні засновники та натхненники цього свята в Україні. «Хода у вишиванках центральними вулицями Праги і вразила туристів, бо знімали на мобільки із відкритими ротами, і москалів злила, бо вслід казали «Кашмар,

Мегамарш вишиванок був першим подібним українським заходом у Празі. Фото ФБ «Берегиня».

апят ані!», – відзначила одна із учасниць «Берегині».

Під час свята проводився збір коштів для Віталія Матьовки з Ужгорода. За кошти, зібрані у касах, які були розміщені біля церков Святого Климента та Косми і Даміана (що в «Емаузах»), «Берегиня» викупила у Віталія його вишиті роботи у подарунок меценатам.

рп, пор

Жижков побачив арт-Україну

В п'ятницю та суботу 27-28 травня громада презентувала Україну на празькому фестивалі «RefuFest 2016» на вантажному вокзалі «Жижков». «Ми готуємо для вас справжній схрон-бункер зі своєю кнайпою, музиками і танцями, – написала в соцмережі активістка Галина Андрейців. – Не забудьте привести і чеських друзів, минулого року вони були захоплені нашими наметами. Цього разу для створення атмосфери доведеться докласти більше зусиль. Місце зараз виглядає як сквот у Берліні чи Зона Тарковського».

«Рефуфест» – це простір для зустрічі людей з усього світу. Завдяки музиці, танцю, театру і різноманітним враженням фестиваль пропонує знання про інші культури, про факт, що Прага більше не є однорідним містом, але поступово перетворюється в космополітичний центр, де живуть разом люди різ-

них релігій і національностей. Цього року «Рефуфест» провели за фінансової підтримки УВКБ ООН, міської ради Праги, Державного фонду культури, американського посольства, Міністерства внутрішніх справ в рамковій програмі з інтеграції іноземців в 2016 році. Також понад 280 приватних донорів посприяли проведенню свята через портал «Гіт Гіт».

Колишній вантажний залізничний термінал перебудували на артпростір, «руїни а-ля андеграунд». Українці взяли частину перону з дахом – і недарма, адже пройшла злива. Можна було тут спробувати національні страви й напої, оглянути виставку фотографій, послухати музику українську чи придбати сувенір, і головне – побесідувати із чудовими людьми. «За півтора дня фестивалю ми спільними зусиллями заробили рівно 20 тисяч крон, – відзначила Андрейців.

На закинутому вантажному вокзалі під час арт-фестивалю українці та українки були «на висоті». Фото Г. Андрейців.

– Левову частину грошей виручили на продаж чудово підготовленої їжі і напоїв. Щоправда, ця сума – наразі без витрат, які становили 3520 крон (продукти, одноразовий посуд, який ще в нас залишився, частина алкогольних і безалкогольних напоїв), також нам потрібно ще розрахуватися з крамницею «Родина», та Сергієм і Лукашем. Але все одно це – добрий результат, і свідчення того, що Україна людей цікавить».

Вл. інф.

Їглава приймала ужгородських студентів

Четвертий рік триває міжнародна співпраця кафедри туристичної інфраструктури та сервісу УжНУ і кафедри туризму Політехнічного університету в Їглаві (Чеська Республіка), в рамках якої 16–19 травня вже традиційно відбувся чесько-український воркшоп. Цьогоріч 10 чеських і стільки ж українських студентів працювали над підготовкою доповідей з теми «Височина та Закарпаття: історико-культурний потенціал для розвитку туризму». Чеська сторона організувала насичені туристичні поїз-

ки до столиці Чеської Республіки – Праги; містечка Тельч з площею, включеною до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, та старовинним замком, в якому збереглися оригінальні експонати 16 ст.; фортеці Роштейн та геопарку «Височина». Також чеські студенти провели цікаву екскурсію туристичними об'єктами Їглави. Українським студентам влаштували офіційний прийом у крайовій адміністрації Височини. Студенти набули практичного досвіду, отримали сертифікати про участь у воркшопі, приєм-

ні подарунки, набралися чудових вражень. Закарпатська делегація запросила на вересень чеських колег до Ужгорода.

Медіацентр УжНУ

Ужгородські студенти стажувалися у Їглаві та відвідали чеську столицю.

Фотовиставка бійців та волонтерів

23 травня увечері в Празі, у кав'ярні «Кафе в лесе» на Кримській вулиці, відбулася зустріч із бійцями АТО та волонтерами з України. Іван Удуг, Оксана Ремінець, Вова Фраткін й Олег Белейканич привезли виставку фотографій «Від Майдану до війни», які зробили самі, переважно на мобільний телефон, а ще багато розповідей і емоцій. Авторами виставки були воїни 128-ї особливої гірської бригади з основною дислокацією в Мукачеві. Організаторами виставки виступила Громадська спілка «Ліга ветеранів АТО та бойових дій «Карпатська Земля», а в Чехії її підтримав «Східноєвропейський клуб». Виставка зображала події на Майдані та на Грушевського, оборону

донецького аеропорту, бої за Дебальцеве та сумнозвісний «Іловайський котел». Бесіду із вояками перекладали на чеську мову, вів зустріч публіцист Радко Мокрик. Виставка спочатку побувала у Будапешті. Основною метою заходу стало привернення уваги східних європейців до ситуації в Україні, донесення правдивої інформації, оскільки через брехливі, але всюдисущі та багатомовні російські ЗМІ інформованість в ЄС про реальний стан подій є вкрай низькою. Виставку відвідали дипломати, представники чеського парламенту, активісти громади і звичайні чехи. Воїни залишилися дуже задоволеними роботою діаспори та прийомом у Празі, вони встановили чимало кон-

Українські воїни під час презентації фотовиставки.

тактів. У Празі їм допомагали Катерина Скрипник, Галина Андрейців та Галина Бабак.

Вл. інф.

СВІТ КНИГИ: багато гостей і ділова атмосфера

Українська тематика була знову помітною на пражській виставці «Світ книги 2016». На відміну від минулого, цього року наш стенд був більш діловим і менш «шароварним», на місці для дискусій були присутніми цікаві співрозмовники та співрозмовниці, яких запросили Чеська асоціація українців, г. о. «Рута», Українська Ініціатива в Чеській Республіці, Асоціація українців у Чехії та Об'єднання українок. Серед партнерів були видавництво «Фра», бібліотека Вацлава Гавела та товариство «Людина в скруті». Відвідувачі зустрілися із українським журналістом та блогером походженням із Донецька Денисом Казанським. Він розповів про нелегальний видобуток вугілля, так звані «копанки», які частково стали й причиною війни. Дискусію з ним вели україністи Ленка Віхова, Олексій Севрук та Рене Кочік.

Понад два десятки любителів сучасної поезії завітали до кав'ярні «Фра» на зустріч із суперечливим поетом, який ховається за псевдонімом Ваню Крюгер. Його твори вже друкувалися чеською у журналі «Плав». Він обіграє різні комуністичні меми та міфи, про що свідчать вже навіть назви збірок, такі як «Ніжна посмішка Берії» чи «Останній поцілунок Ілліча». Незважаючи на певний трагікомізм, гості досить непогано повеселилися з цих творів. Про певні суспільні табу говорили також блогер та мандрівник Богдан Логвиненко та перекладачка Тетяна Окопна у кафе «Лайка». Логвиненко презентував свою книгу «Санкт Порно». Це – белетризована розповідь реальної жінки, яка заробляє собі на життя зйомками у фільмах

Український стенд на пражській виставці «Світ книги 2016».

для дорослих. Книга розкриває різноманітні табу, а реакція на неї – рівень патріархальності нашого суспільства.

На стенді цього року не було виставлено дуже багато книг, але тільки відібрані для професійної громадськості – словники, енциклопедія англійською мовою, альбоми митців шістдесятих. Автор книги «Кагарлик» Олег Шинкаренко приїхав на ярмарок у пошуках перекладачів і видавців. Були й чеськомовні переклади з української, які вихо-

дили у видавництвах «Арго», «Фра», «Книга Злін», «Ліміна», «Ветрне Млини» та ін. Організатори видали спеціальну листівку «Українська література в чеському книжковому перекладі від 1989 року». Юлія Стахівська також виставляла свої листівки і плакати, а також роботи з майстерні «Добра листівка», надходження від продажу яких перераховуються на потреби дітей-інвалідів.

пор

Празький Майдан: збірка для луцької лікарні

На празькій Площі Старого Міста кожної неділі триває місцевий «Майдан» на підтримку України. Тут можна підтримати петицію, що закликає до введення більш жорстких санкцій проти Російської Федерації, або отримати чи обговорити останні новини з фронту та з інших, менш відомих, аспектів подій в Україні. Майдан у Празі відвідують чи не всі визначні особи – солдати, активісти, письменники, депутати з України, чи чеські діячі, які підтримують Україну. Тут можна також передати гуманітарну допомогу для людей, які найбільше постраждали від війни. «Празький майдан» збирає аптечки першої допомоги, бинти, шкарпетки, шорти і спальні мішки, продукти, які не псуються швидко, чай, каву, шоколад та інше. Також майданівцям вдалося заручитися підтримкою української громади (навіть довелося скасувати акцію під час

маршу вишиванок!) і товариства «Людина в скруті». Після збірки тактичних рукавиць чи допомозі житомирському шпиталю, «Празький Майдан» оголосив збірку допомоги лікарні в Луцьку. Тут потрібен операційний стіл. Заплановане його придбання в українського постачальника, який дає гарантію на два роки для цього устаткування. На стіл необхідно зібрати 85 тисяч крон, 56 тисяч з яких уже зібрано. Лікарня має дуже застаріле технічне обладнання, і придбання нового операційного столу значно допоможе лікарям та пацієнтам. Лікарня має відділення хірургії і фізіотерапії, неврологічний стаціонар, травматологію і неврологію, у ній проходить лікування та реабілітацію чимало поранених бійців АТО. Допомогти можна, переказавши будь-які кошти на відкритий рахунок 2100839777/2010, або щонеділі з 12-ї до 17-ї години на Ста-

роміській площі в Празі, де є спеціальна коробочка для готівки.

Катерина Скрипник

Празький Майдан, загальний вигляд – щонеділі оминати його неможливо. Фото FB Prague maidan BLOG.

Народ – собі: зібрали на видання книги

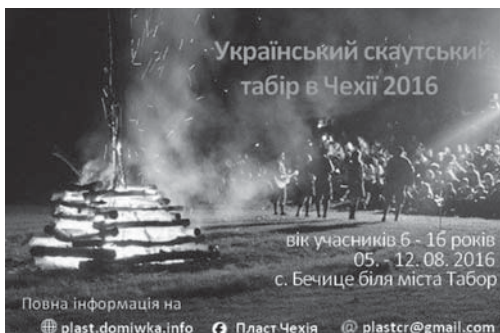
На видання чеського перекладу книги Олега Криштопи «Україна: Масштаб 1:1» вдалося вчасно зібрати необхідну суму на сервері спільнокошту під назвою «Гіт Гіт». 24 травня видавництво «Докоржан» повідомило, що необхідні 52 тисячі крон різними частками надійшли на рахунок від понад 130 осіб. «Колекція працюватиме протягом трьох днів, і якщо б ми були в змозі зібрати вже 60 тисяч крон, то зможемо запросити автора Олега Криштопу до Праги на презентацію книги», – написали організатори. Та таку суму вже зібрати не вдалося, і станом на 27 травня було зібрано 56 600 крон, план був виконаний на 108 відсотків. Суму спільнокошт одразу ж переказав автору збірки. Усі спонсори, які переказали кошти у сумі понад 250 крон, після виходу книги отримають приз – саму книгу і ще дещо до неї. Як це починалося? Перекладачка Марія Ляшенко звернулася до «Докоржану» із

пропозицією перекладу вказаної книги. Автор Олег Криштопа брав участь у демонстраціях проти режиму Януковича на Майдані, однак раніше мандрував Україною та писав враження про Київ, Крим, Одесу, Чорнобиль, про шахти Донбасу й сучасні міста-супутники, а також найвіддаленіші гірські села. Перший екземпляр книги принесли автору просто на Майдан, де починалися протести. Презентація книги постійно відкладалася, бо здавалося, що кожен день є останнім. «У лютому мій автомобіль хтось спалив, як і сотні інших, які їздили з «Автомайданом», – згадує Криштопа. – Згоріло все, тільки дивом у багажнику залишилося тридцять примірників, лише злегка підпалені обкладинки». Книга буде цікавою тим, хто хоче з'ясувати: що ж передувало подіям на Майдані? Якими були суспільні настрої? Якими були люди до Майдану і чому вони туди вийшли чи, навпаки, не вийшли або

були проти нього? Чому анексія Криму виявилася вдалою, але «русская весна» напоролася на спротив і переросла у війну? Автор зумів з окремих спостережень і ласих шматочків створити унікальний портрет своєї рідної країни. Він був у місцях, у які звичайні туристи ніколи не заглядають. Криштопа має винятковий талант спостереження, почуття діалогу, знаходить гарні місця, має майже поетичну мову, водночас володіє інформацією, знаннями й досвідом. У чеському виданні також буде оновлений епілог.

Олег Криштопа народився у 1978 році у Івано-Франківську, був репортером і сценаристом кількох документальних фільмів. Вів програму «Закрита зона», тепер веде передачу про історію України «Машина часу» на 5-тому телеканалі. Опублікував сім книг. Готує книгу про війну на Донбасі.

пор

Спілка української молоді в Чехії «Пласт» заснована лише рік тому, але продовжує і розвиває свою діяльність. Нещодавно, 15-16 травня, поблизу замку Карлштейн, ці дівчата та юнаки провели свято весни для дітей віком від 6 до 15 років, а вже на літо готують свій «Пластовий табір». Для дітей віком від 6 до 16 років вони готують різноманітні скаутські гри, по-

ходи, розповіді про природу та про Україну. Орієнтовна вартість проживання від 5 до 12 серпня у таборі становитиме 2500 крон за дитину. Діти проживатимуть у домівці і спатимуть на ліжках, харчування – 5 разів на день. Для участі необхідно заповнити форму (див. адресу на плакаті), а про деталі поінформує Наталка Дубаневич за тел. +420702010184.

Мушинка подарував Львову колекцію картин Новаківського

Працька галерея «Якубська» провела церемонію відкриття і передачі до Львова картин українського художника Олекси Новаківського. На виставці були представлені роботи одного із найвідоміших українських художників і викладачів, представників пізнього українського імпресіонізму. Олекса Новаківський (1872-1935) вважається одним з найцікавіших особистостей українського живопису.

Виставка розповіла про дружбу з колекціонером, юристом і письменником Іваном Голубовським (1878-1957), який з багатьма перипетіями вивіз цю колекцію під час Другої світової війни за кордон, разом із сім'єю. Вся колекція робіт Новаківського була у Чехії, після смерті власника і смерті його дружини вона виявилася під загрозою. У 1974 році вона була куплена на аукціоні професором Миколою Мушинкою, який згодом провів кілька виставок у Словаччині, Україні, Канаді і США.

У 2016 році професор Мушинка вирішив цю колекцію подарувати Національному музею у Львові. Цей щедрий подарунок символізує не лише його 80-ліття, а й любов до мистецтва, повагу до України та її культурного багатства. Колекцію картин привезли зі Словаччини, де професор Мушинка живе і працює, а у Чехії були виставлені вперше. 21 квітня у Празі Микола Мушинка офіційно передав дарчу грамоту Ігореві Кожану, директору львівського музею. Нині, коли Україна знову бореться за свою свободу й неза-

лежність, і коли у 1930-1950 роках було знищено десятки творів українських авторів, цей подарунок – велике досягнення і визнання для України.

Вл. інф.

Свято Матері 8 травня у традиційному місці – у актовій залі монастиря «На Слованах – Емаузи» відзначив творчий колектив «Джерело». У програмі були виступ дитячого колективу «Україна» із Тернополя, ансамблю народного танцю «Політехнік» Київського політехнічного університету та учасників «Джерела». Свято, як завжди, провели у дружній, патріотичній атмосфері при абсолютно заповненій залі.

Єднання двох культур

(з мого пражького щоденника)

ТЕКСТ: Зеновія ФІЛІПЧУК

Зеновія Філіпчук

Неодноразові відвідини Праги завжди викликали у мене особливі відчуття. Коли вперше побувала у цьому європейському місті, то особливо вразив мене архітектурний стиль будівель. Ідеш – і дух захоплює. Жодного натяку на сірість чи самовільне розфарбовування фасадів у рекламні кольори. Дуже тонко реставровано кожну старовинну будівлю, якщо і є модерні вкраплення – вони не дратують.

У наступні рази мене захоплювали люди, особливо старенькі, іноді з двома паличками в руках. Вони умиротворені, не озлоблені, у зручному, не пошарпаному взутті, з рюкзачком за плечима кудись собі мандрують... А в транспорті – коли попереду них молоді – інколи з неприроднім кольором волосся, з татуванням на тілі – вони не кривлять гримасу: «Диви, диви, яке чудо...» Прочитується їхнє непоказне: «Не суди, а дивацтва в молодому віці траплялися завжди». І справді – вільна людина у вільній країні. Важливо не те, що зовні, а те, що в глибині.

«Допит»

Спогад про мою працю в Народному архіві Чеської Республіки часто викликає веселий подив. Я декілька днів обдумувала, як мені потрапити туди, навіть намагалася когось зі знайомих просити, щоб допоміг. Я ж не так добре розумію чеську, і що ж буду говорити, коли мене *допитуватимуть*: з якою метою туди їду, яка тема мого дослідження і таке інше?.. Я подолала цей страшний для мене бар'єр – сама поїхала до Ходовіце і знайшла дуже красивий, сучасний, у різних кольорах будинок. Це і є Національний архів. Яким же було моє здивування, коли я, привітавшись, показала паспорт (ніхто мені не влаштував ніякого *допиту*), і через декілька хвилин уже вела пошук у ділянці мого зацікавлення. Нашого сліду в Празі багато... Скарбницею українки на європейському континенті цілком справедливо вважається Слов'янська бібліотека, де я маю велику приємність працювати, коли тільки приїжджаю сюди. Особлива аура панує в її

стінах. Коли гортаєш старовинні видання, яких торкалися руки наших славних предків (багато книг з автографами), відчуваєш, з якою вірою творили ці славні мужі українську справу на чужині.

У співпраці з Національною бібліотекою Чеської Республіки – Слов'янською, і за сприятливої підтримки директора п. Лукаша Бабки Народний музей Тараса Шевченка у Львові перевидав (уперше в Україні) твори українських емігрантів Софії Будко і братів Терпил, таким чином повернувши ці забуті імена в культурний і духовний простір України.

Минуле

А скільки українських могил на Олшанському цвинтарі! Я побувала тут минулого літа 22 липня, у день смерті Олександра Олеся. Відбулася громадська панахида, яку організувала пані Марія Прокоп'юк. Вшанували видатного поета, класика української літератури посол України у ЧР пан Борис Зайчука і його дружина пані Людмила, дослідниця українського мистецького середовища в міжвоєнній Чехословаччині пані Оксана Пеленська та інші прихильники його творчості. Поряд із могилою поета Олеся упокоєні сподвижники української справи – Софія Русова, Спиридон Черкасенко і ще багато славних діячів. В одному з віршів Олександр Олесь написав: «Якби я знав, що розлучусь з тобою, О краю мій, о землянько свята, Я б попрощався хоч з тобою...»

...Вечірня Прага не вписується у визначення «красива». Треба перейти на хвилі мелодій та поетичних образів, нікуди не поспішаючи, і пригадати теплі кольори дитинства, де ходять добрі казкові герої. І ти відчуваєш себе серед них... Коли глянути з Карлового моста на Празький град – у яскраво-жовтому освітленні – бачиш храми, що сягнули синього неба... Таке все божественно-рідне... Душа пригадає себе в благому намірі: жити і творити... жити і творити тільки для добра і миру.

А з вишини розсудливості – Масарик на постаменті, чия простота, ширість, а через те правдивість і упертість у боротьбі з неправдою вивели його з робітничої халупи до президентського палацу. Як потрібні такі ширі і до глибини народні мудреці сьогодні, коли світ здригається від рішень занадто самовпевнених і гордих.

Сакральне

У крамничці духовної літератури біля костюлу Марії Сніжної («Мустек») я натрапила на книгу Алени Єжкової «Чеські небеса». Вона мене захопила, та видання було не з дешевих. Я приходила сюди часто і перечитувала по декілька сторінок. Святі Кирило і Мефодій, Свята Людмила, Святий Вацлав, Святий Войтех, Святий Ян Непомуцкий... Чех Ян Непомук – перший святий на землі Америки (проголошений у 1977 році)... «Так ось хто підпирає чеське небо, щоби не упало і не розчавило цей грішний світ», – роздумувала над прочитаними книгами, які здавалися мені живими під склепінням пражського неба, що світилося, мов свічі храму; не того рукотворного, а з живих слів Ісуса Назарянина. Він теж перебував у тій тихій мандрівці зі мною, у тих роздумах про істинно віруючих.

Увечері розказала про свою знахідку пані Надії, у якій знайшлося для мене чудове помешкання. Моя уважна співрозмовниця (українка по материній лінії, батько – чех, понад сорок років проживає в Празі) зацікавилася книгою. У наступні вечори ми ділилися життєвими думками про Божі і людські діяння. Якось вона стиха промовила, знаючи наші скромні заробітки на українській духовній ниві: «Дозвольте, я допоможу вам у придбанні книг про святих... Хай це буде дарунком для вас. Адже ви теж подарували мені багато радісних хвилин».

Храми Праги – це унікальні творіння людських рук і серця. Я відвідувала всі, що траплялися на моєму шляху. Часто сідала у трамвай і прямувала кудись... А навіщо мені знати, куди я їду? Я в Празі і хочу пізнавати нові місця і враження. Скажімо, костюл Святого Ігнатія, побудований у 1665-1678 роках, видався мені іншим, не туристичним, а таким, як наші святині. У ньому дуже гарно, затишно, намолено. Або «чи може сьогодні витворити щось краще, досконаліше, ніж пражський костел святих Кирила і Мефодія?» – роздумую після його відвідин. Які дивовижні вітражі! Усередині храму по дві сторони – скульптурні зображення святих (автор Кафка, мабуть, однофамілець відомого зі шкільної програми письменника). Від побаченого дух перехоплює! Ти ніби людина маленька й непримітна, але творіння для прослави великої Божої краси мимоволі і тебе піднімає до небесних висот!

Культура

Були й інші спостереження. Неподалік від центру міста сумує костел святих Симона та Юди (кінця 18 – початку 19 століття). Стіни, які осипаються, порозмалювали вже сучасні «класики» стилю графіті». Ледь знайшла табличку, щоб прочитати, що це за будівля. Виявляється, колись тут відбувалися концерти за участю Моцарта і Гайдна... Хотіла б бодай на мить побачити цю споруду у тому часі...

25 березня 2009 року в Златій Празі, у самому центрі «найсокровеннішого серця Європи» урочисто відкрито пам'ятник нашому славетному землякові Тарасові Шевченку (робота молодого скульптора Миколи Зноби та архітектора Вероніки Дірової). Прямою туди... Мені дуже подобається зображення молодого Тараса (без товстезного кожуха і важкої шапки), а тут він саме такий. У тихому скверу, біля підніжжя пам'ятника, по-особливому відчуваєш, що «тут символічний центр наших тисячолітніх взаємин», що українці і чехи – це близькі і рідні народи, у них душа вільна, творча, окрилена, яка не сприймає насилля.

Одним із найкращих заходів єднання культур двох народів є книжкові форуми. Україна була представлена на такому ярмарку в Празі навесні минулого року. Експозицію «Український дім» на «Світі книги» організували волонтери. Серед небагатьох учасників з України – і видавництво «Ап'юрі», з яким співпрацює наш Музей. Біля виставкового залу нас привітно зустрів весь оргкомітет, який щиро опікувався нами впродовж декількох днів. Ми мали нагоду презентувати багато видань, серед яких особливо дорога для нас книга – ювілейне видання «Кобзар і Україна», в основу якого покладено непофальшований «Кобзар» Тараса Шевченка, що вийшов друком у Празі у 1941 році (переднє слово «Зоря над українським вертепом» Євгена Сверстюка).

Наші

Я привезла з пражського ярмарку декілька цінних видань, серед яких – книга Дануши Кшіцової «З історії української культури: мистецтво – театр – музика», яка вийшла у видавництві університету імені Масарика в Брні у 2014 році, а також «Чеський зошит» Станіслава Чернілевського (книга ілюстрована репродукціями картин Зіни Гаврилюк, української художниці, яка з сім'єю проживає у Празі). А у Львові на відповідному форумі ми презентували першу книгу молодого українця з Праги Олега Павліва «Повертаючись на старину» (Івано-Франківськ, «Нова зоря», 2014 р.). У Празі багато українських заробітчан. Це наші сучасники, які в пошуках праці опинилися далеко від рідного дому. Та багато

Авторка у рідному музеї разом із активісткою української громади Праги Зіною Гаврилюк та колегиною Зоряною Павлишин.

хто з них усвідомлює, що вижити в чужомовному середовищі зможе лише тоді, коли буде «...триматися разом і молитися Богові». У греко-католицькому храмі святого Климента, що в самому центрі міста (настоятель о. Василь Сливоцький), завжди велелюдно.

Спілкуємося з керівником творчої спільноти «Родина» Йосипом Климковичем. «Після прибуття на чужину нелегко багатьом, як і мені, – розповідає пан Йосип. – Але віра, любов до Бога і Батьківщини надихають мене працювати. Люблю співати, тому, опинившись у Празі, радо погодився з дружиною на участь у церковному хорі. Я бачив, як після богослужінь наші люди, спрагли рідного слова, хочуть спілкуватись, співати пісень. Поступово виник задум організувати велику українську родину, яка об'єднала б усіх охочих, що прибули до Праги. Мій колега Ярослав Дмитрах допомагає організувати вечори – українські вечорниці, вертепні дійства, Свято матері, День незалежності...». Я також була учасницею їхніх свят, і зберегла незабутні враження від українських пісень у вечірній Празі; і чехи теж захоплено підспівували. З моєї останньої мандрівки до Праги я привезла додому ікону (на фото). А було це так: одного дня подалась у пошуки літературного музею – «Пам'ятки Національного Письменства». До Страгова доїхала трамваєм, а назад вирішила іти пішки – із самої гори до Карлового моста. Це дуже романтична вуличка, у Празі таких багато. На своїй дорозі не оминала жодної антикварної крамнички. Саме в одній із них на вулиці Нерудовій придбала репродукцію Йозефа Матхаузера. Предивне почуття охопило мене – ікона наче промовляла і просила повезти її в Україну. Для мене ця знахідка була справжнім щастям – і тепер стану на самоті перед нею, і з вдячністю згадуватиму тих людей, які підтримали мою дослідницьку працю...

Авторка є завідувачкою Народного музею Тараса Шевченка (м. Львів)

Про автора ікони

Йозеф Матхаузер (чеськ. Josef Mathauser, 2 липня 1846, Станков – 10 січня 1917, Прага) – чеський художник та ілюстратор. Й. Матхаузер малював переважно картини на релігійну і історичну тематику, а також портрети. Найбільш відомими картинами художника є «Торгівля рабнями» (1891) та «Лібушин суд». Працював також над оформленням католицького собору Вознесіння Діви Марії в Маріанських Лазнях в 1887 році. Його розписи прикрашають вітвар в соборі Петра і Павла (1895). Наприкінці XIX століття художник створив картини для церков міст Свята Гора и Пржібрам.

Олекса Стефанович Над Христом

Колишу свою дитину
І співаю їй
Люляй, люляй, любий сину,
Поки ти ще мій.

Сон-ява мені віщує,
Вітер вість несе,-
Мати бачить, мати чує,
Мати знає все.

Скоро підеш межи люде,
Щоб служити їм.
Шана й дяка тобі буде
На шляху твоїм.

На чолі твоїм корона
І жезло в руці,
В ризах, сину, ти червоних,
Весь ти в багреці.

Беззупину ллється слава
На мою зорю –
І гремить в народніх лавах:
«Радуйся, царю!»

І на гору тебе, світе,
Попровадить путь.
Поведуть туди, а звідти
На руках знесуть.

Колишу свою дитину
І співаю їй.
Люляй, люляй, любий сину,
Поки ти ще мій.
(«Пробоєм», 1941, Прага)

Чеське маркування в Україні нікому утримувати

Іво Докоупіл – про свої враження від численних візитів в Україну за останні роки

РОЗМОВЛЯВ: Штепан БРУНЕР

Іво Докоупіл під час нещодавнього відзначення свого 50-ліття. Фото з власних сторінок на гайсе.

Чехи переконані, що їхнє туристичне маркування є найкращим в світі, і його треба експортувати так само, як і пиво. Так, майже десятиліття тому вони взялися позначати пішохідні стежки на Закарпатті, оскільки ця область України завжди користувалася інтересом серед чеських туристів – як завдяки гірському ландшафту, так і з історичних мотивів.

Туризм для бідних гірських районів – один зі способів заробітку й бізнесу, і вже подекуди місцеві люди змогли завдяки цій галузі не лише працевлаштуватися, а й створити добрий бізнес. Та про туристичний потік потрібно постійно дбати та підтримувати його систему, каже координатор проекту маркування, волонтер, фотограф, журналіст і мандрівник Іво Докоупіл. Його спеціалізація – колишній Радянський Союз та Монголія, які відвідав багато разів. Від 2000 року та-

кож цікавиться життям чехів у румунському Банаті. Його фотографії звідси отримували нагороди в престижному конкурсі Czech Press Photo. Як у 2004-2005 роках, так і у 2013-2014 роках Іво перебував на Майдані Незалежності в Києві, фотографував, варив чеський гуляш, а згодом брав участь у вивезенні поранених до Чехії у рамках програми «Медевак». Координує допомогу Румунії та Україні в організації «Людина в скруті». Працює над туристичними сайтами podkarpatskarus.net і karpaty.net.

Систему туристичного маркування в Україні Ви будете вже протягом дев'яти років. Як виникла ця ідея?

Алеш Кучера разом з місцевими гірськими рятувальниками та групою добровольців у 2007 році обійшли найуживаніші маршрути навколо Усть-Чорної. Згодом цю ідею підтримало Міністерство закордонних

справ Чеської Республіки. Я вже мав такий досвід, бо проводив маркування в румунському Банаті. На Закарпатті ми зустрілися із Алешем, де ми обговорили карти, регіони та інші деталі. Двоє людей за день тут можуть позначити лише шість кілометрів, але на сьогодні тут ми маємо 1300 кілометрів маркованих стежок. Волонтери приїжджали в основному з Чехії та Словаччини, були й місцеві українці. Біля 200 осіб було долучено до цієї праці. Спочатку потрібно поміряти відстані, час для ходьби, висоти, уточнити географічні, власні чи народні назви, потім виготовити вказівники в Чехії. Клуб чеських туристів (КЧТ) має технології, завдяки яким вказівники можуть витримати у гірській місцевості, за суворих погодних умов, і 10-15 років.

Ви користувалися картами й маршрутами 30-х років минулого століття, чи треба по-новому винаходити нові маршрути?

У нас є старі карти КЧТ. Але, окрім полонин, нам не вдалося поєднати їх із сьогоденням. Маршрути повинні пролягати використовуваними дорогами й стежинами, не можна всюди вести їх через дикий ліс. Ми відновили так званий ювілейний маршрут, який починався в Ужгороді і вів через Колочаку до румунського кордону. Метою було об'єднати полонини із «цивілізацією», тобто селами й містами, залізницями, крамницями чи готелями.

Хто утримує маркування?

Саме зараз це – проблема. Три роки тому ми працювали в Криму, де діє сильна туристична організація. Близько сорока місцевих маркувальників там пройшло вишкіл. Працювати там ми зараз не можемо, але писали мені начальники служби гірського порятунку, що вони самотужки продовжують проект. На Закарпатті, утім, немає силь-

Чеське маркування не лише наближає українські Карпати до європейської цивілізації, а й наражається на насмішки та супротив «лісорубів» та комбінується із розбитими дорогами та неприбраним сміттям. Фото О. Лівінської з околиць Усть-Чорної, 2009.

ної туристичної організації. Багато хлопців працює за кордоном, гірська пошуково-рятувальна служба фінансується недостатньо, двоє чоловіків несуть відповідальність за регіон, за територією близький до Крконоських гір. На обслуговування туристичних знаків у них немає коштів. Ми намагаємося переконати українську сторону надати кошти на їхнє утримання, але, на жаль, вони скоріше намагаються привласнити кошти з європейських проектів. Нещодавно створили свої власні стандарти маркування і вдають, що наше маркування не існує, щоб мати можливість отримувати дотації. В рамках одного проекту витратили 200 тисяч євро тільки на техніко-економічне обґрунтування. Я поїхав до Ужгорода подивитися на це. Планують закарпатську туристичну магістраль, але коли я подивився, куди вона поведе, то зрозумів, що ми ж це маємо все зроблено. Через корупцію і розвал державної влади, який стався в Україні, прогресу досягти важко. Серед місцевих жителів, які працюють в готелях чи ресторанах, у нас є шанувальники, але українська адміністрація ставиться до нас досить прохолодно.

На чеських та словацьких гірських хребтах для поганої погоди встановлені тички. Встановлюватимете такі ж і в Україні? Шукаємо гроші на це, необхідно 30 тисяч крон для зимового маркування. Потрібен моторний бур для свердління отворів, в які ми зможемо вставити труби, а у них – дерев'яні тички. Хочемо зробити таке на Боржаві і Свидовці. Майже щороку там хтось загине, адже на гребенях утворюються виступи – карнизи, на які виходить дезорієнтований турист, але разом з лавиною скотиться униз. На Свидовці так помер нещодавно чех. Хоча він йшов точно за картою та координатами GPS, які стягнув із нашого веб-сайту, але вони мають неточність у 12 метрів, тож, можливо, GPS вивела його на карниз.

Крім того, через відсутність зимового маркування в українських горах майже немає бігових лижників. Тут протягом

зими на хребтах вигинаються вказівники з орієнтирами. Вони металеві, людина вигнути так їх не може, в Чехії такі самі стовпи використовуються взимку без проблем. На зимових фотографіях друзів ми бачили, що на вказівниках у зимовий період створюється велика, може й стокілограмова, куля снігу. Разом з вітром вона може вигнути будь-що, і стрижень, і таблицю. В Чехії лижники-бігуни регулярно очищають вказівники від снігу, щоб бачили, куди бігти, в Карпатах же немає кому чистити.

Під час недавньої поїздки на Закарпаття я помітив інтенсивну вирубку лісів. Чи považають місцеві лісоруби туристичні позначки, або знищують їх?

В Чехії під час рубки лісу дерева із позначкою залишають, або принаймні залишають пень із позначкою. В Україні – рубка суцільна, зрубують цілу гору або пів-гори. Повертаємося через рік на ті самі маршрути, щоб закінчити їх, але позначок часто не вже бачимо. Рубка лісу – одна із причин численних повеней в Карпатах, які відбувалися в останні роки. У високогір'ї стає чим далі, тим менше дерев, які б зберігали вологу. Масивна вирубка лісу триває вже п'ятнадцять років, і це величезна проблема. Лісники не люблять співпрацювати з нами, бо ми приводимо туристів у неприступні гори, робимо їм стежки та карти, а на них видно, що там вже немає дерев. Вирубка часто здійснюється незаконно або «напівзаконно» в державних лісах.

Міністерство закордонних справ Чеської Республіки після початку української кризи зосереджує увагу на гуманітарній допомозі, і проект туристичного маркування більше не підтримує. Де ви тепер отримуєте фінансування?

Шукаємо різних дрібних спонсорів. Протягом двох років проект ми фінансували за рахунок пожертвувань Пардубицького краю, який є побратимом Закарпатської області. Вони дали нам 25 тисяч, за ці гроші ми можемо з волонтерами позначити 60 кілометрів нових маршрутів, здійснити подекуди оновлення десь поблизу, у районі тієї ж Колочави. Але через відсутність грошей оновити маршрути в Усть-Чорній не можемо. Головне знайти когось, хто фінансуватиме оновлення маркування з українських джерел. Бо ж у довготривалій перспективі чехи не зможуть постійно їздити за тисячу кілометрів і перемальовувати позначки.

Чеський проект можна утримати, якщо він починає конкурувати з місцевим українським маркуванням?

Правда та любов перемаже, казав Гавел, еге ж?.. Я не боюся ніякої конкуренції, тому що наше туристичне маркування

є найкращим на світі. Так звана львівська система однобарвна, на жовтій позначці малюється колір маршруту. Вам треба йти стежкою № 186, а потім звернути на стежку № 257. Ви йдете годину і вже забуваєте ці номери. На картах це, тим більше, погано видно. Складнішим є й саме будівництво маршруту – його треба пройти один раз, малюючи жовтою фарбою, потім чекати, коли вона висохне, а потім брати шаблон і вимальовувати номери. Маркування стає у два рази дорожчим у виготовленні і підтримці. З часом фарба вигорає й піддається корозії, цифри відпадають першими, отож Ви приходите до перехрестя, і бачите там, що всі напрямки – жовті і без номера. На перехресті немає міток або одна, намальована на дереві збоку, її видно тільки тоді, коли людина проходить повз. Вказівники на перехрестях не встановлюють, подекуди ми робили таблиці на їхніх маршрутах, бо якщо перетинаються наші стежки, то люди запитували нас, куди їхні стежки ведуть. Це нонсенс – мати дві системи маркування, туристів це збиває з пантелику. КЧТ має 130-літню традицію, наша технологія добре випробувана. На кожному перехресті повинна бути стрілка, за перехрестям у зоні видимості – дві мітки для підтвердження. Наше маркування майже готове, а вони тільки починають.

Українська влада все-таки повинна була затвердити чеський проект...

Ми робимо це по суті без згоди адміністрації України, бо на дозвіл треба було б чекати років може й з десять. Державна адміністрація України не співпрацює. Напишете листа, відповіді немає, ви йдете туди, а там нікого немає. Тоді ви зловите когось, а він не має повноважень підписати дозвіл. Я провів рік у обіганні різноманітних установ. У Департаменті туризму мені пообіцяли відповідь, але до сьогодні я нічого не отримав. Сьогодні наші стежки затверджують в управліннях лісового господарства. Це відбувається так, що ми приїдемо, вип'ємо дві пляшки горілки, а вони кажуть: «Малюйте, це не проблема, але ніякий документ ми вам не підписуватимемо». Те саме – служба порятунку в горах. Вони щасливі, що ми це робимо, бо це допомагає їм рятувати людей.

Ігнорують чеське маркування українські мапи?

Раніше ми публікували наші власні мапи, тепер на основі наших даних це робить київське видавництво «Картографія». Кілька років тому я розкритикував видавця, що їхні кримські карти небезпечні, бо стежки там малює одна дама в графічній студії в Києві, та її ніхто не контролює, то українські видавці почали поважати наше маркування. Неточності в картах –

дуже небезпечні. В Чехії якщо ви зійдете з хребта у неправильно напрямку, то протягом години-двох опинитеся у будь-якій цивілізації. Якщо ж зійдете з карпатської полонини і заблукаєте, можете так блукати два дні. Місцеві це розуміють. Ми малювали стежки для одного готелю в Пилипці на Боржаві, вони оплатили це все. Їхнім гостям вони можуть запропонувати карти і маршрути, і ті знають, куди йти і скільки часу потрібно, щоб вийти на хребет та повернутися назад. Це безпечно і зменшує ризик, що гість буде десь блукати. А готель має для гостя програму. В туризмі це важливо – якщо хочете заробити щось, то потрібно протримати гостя протягом хоча б кількох днів, значить, йому потрібна програма. І маркування дає таку програму.

Основний туристичний маршрут від Ужгорода до румунського кордону вже прокладений. Де Ви продовжуватимете далі?

Всі початкові маршрути зроблені до Ужанського Національного парку, який закінчимо маркувати у цьому році. Звичайно, завжди можна додати інші стежки, але, на мою думку, у так малонаселеній місцевості немає сенсу позначати всі можливі маршрути. Ми, чехи, звикли на кожній залізничній станції знайти місцевості карту, що від станції має вести туристична стежка до найцікавіших місць в околиці. Але ми приїжджаємо за кордон, і з'ясовуємо, що такого немає. В Україні немає такої традиції, у Фінляндії з цим погано, в Швеції – теж. Маркування ми можемо експортувати так само, як і пиво. Те саме стосується карт. Ми звикли, що намальоване на мапі відповідає дійсності. Але в колишньому СРСР загальнодоступні карти були навмисно спотворені. Буває, що навіть працівники гірсько-рятувальної служби не можуть точно вказати на мапі, де вони у дану мить перебувають.

За всі ці роки, відколи Ви їздите до Карпат, чи спостерігаєте розвиток туристичної інфраструктури? Чи став проект успішним?

Звичайно, так. Це не означає, що тут завдяки туристам можна раптово розбагатіти, як у Хорватії після побудови готелю. Доказом є мережа невеликих сімейних пансіонатів, які виникають навколо наших маркованих стежок. Колишній голова сільради Колочави якось казав, що завдяки промаркованій стежці має 90 відсотків клієнтів у готелі, а на спуску з полонини Красна він розмістив білборд чеською мовою. Але стали їздити туди доволі масово й люди зі сходу України, з Києва, частково тому, що не можуть їхати до Криму. Вони також вчаться користуватися нашим маркуванням. В Україні не було традиції внутрішнього туризму, при

комунізмі українці їздили тільки масово через профспілки, ходили групами з екскурсоводами і тільки туди, «куди треба», і ніяке маркування їм не потрібне було. Активний туризм тільки тепер почав знову розвиватися. Через п'ять або десять років українці зрозуміють, що можуть спокійно йти із сім'єю в гори, хоча і не є горянами.

В Україну Ви не їздите тільки на маркування, від організації «Людина в скрутці» ви возили туди і гуманітарну допомогу. Продовжуватимете і надалі?

Збираємося їхати до Волівця з вантажівкою медичного обладнання. Інкубатори, які знімають у нас з використання, трохи ремонтуються і надсилаються туди. Туристи інколи потрапляють у тамтешні лікарні, які часом виглядають як 50 років тому. Будемо намагатися допомогти їм. Восени, можливо, знову поїдемо на схід. Поблизу фронту живе близько 900 тисяч людей

без води, електрики, опалення в зимовий період, в квартирах буває мінус п'ять.

Ви говорили про повсюдну корупцію. Як вдається через неї провозити гуманітарну допомогу до місця призначення?

Основною перешкодою є митниця. Ми повинні точно знати, скільки пелюшок є у вантажівці, або плюшевих іграшок. У Чехії всю вантажівку розмитнять як гуманітарну допомогу, ніхто нічого не питається, на документах є спеціальний міжнародний митний код гуманітарної допомоги. Але в Києві мені казали, що цей код не діє, і треба все рахувати. А спонсорам треба пояснювати, чому позичена вантажівка стоїть тиждень у Києві. На щастя, у спонсорів є розуміння. В минулому році ми відвезли 360 тонн матеріалу. Той факт, що хтось десь на сході тремтить від холоду в підвалі, на жаль, чиновників в Києві не дуже турбує.

Іво Докоупіл фотодокументував Революцію Гідності на Майдані Незалежності в Києві на початку 2014-го року, однак ілюзій про сучасну українську владу не робить. Фото О. Лівінського.

АТОмобілі «виїжджають боком»

Від волонтерів вимагають сплати штрафів та мита за ввезені у гарячому 2014 році з-за кордону машини. Фіскали кажуть: все треба і можна оформити, підємо назустріч.

Підготував: Олекса Лівінський

Кіровоградські волонтери надсилають куплений у Польщі нерозмитнений автомобіль у Піски, що неподалік зруйнованого донецького аеропорту.

Величезна хвиля народної солідарності, яка на початку АТО неабияк допомогла українському війську та добровольчим батальйонам, нині пішла на спад. Тепер подекуди чиновники намагаються скористатися тим, що на початку 2014 року сотні волонтерів кинулися рятувати державу від ворога, подальших анексій і окупацій. І часом волонтерам «виходить боком» їхня самопожертва, бо чиновникам байдуже, на кому й на чому поживитися.

Не секрет, що тоді військовим терміново потрібні були не лише бронезилети, тепловізори, медикаменти чи «целокси», а й потужні автомобілі для підвезення боєприпасів чи вивезення поранених з лінії фронту. Час тоді йшов не дні, а на години й хвилини. Волонтери привезли тоді з-за кордону чимало джипів. Відомо, що у кра-

їнах Європи вживані, але цілком придатні до використання автівки набагато дешевші, ніж в Україні. У волонтерів тоді не було ні часу, ні грошей на відповідне митне оформлення – перетинали кордон як тільки можна було, формально – на тимчасове «транзитне» ввезення, просто «за домовленістю» чи «дзвінком з Києва, а папери пізніше». Автівки фарбували у військовий зелений колір, деяким приварювали зміцнюючі елементи, чіпляли номери на зразок «ПТН ПНХ», й одразу ж відправляли їх на Донбас. Чимало таких машин врятувало життя бійцям. Деякі служать дотепер, деякі не витримали й одного бою. Часто «живучість» таких машин під обстрілами не була більшою за два тижні. Тоді завезено було загалом близько двох тисяч таких машин, біля трьох сотень з них були самотужки броньовані.

З волонтерів і вояків – у «контрабандисти»

Новий механізм ввезення гуманітарної допомоги розроблений лише восени 2014 року й запрацював ще пізніше. Однак «на папері» в митниці ці автомобілі рахуються й дотепер. Вони закріплені за окремими особами – волонтерами, які можуть зі дня на день стати «контрабандистами». Митники почали «підіймати» ці справи, адже на деяких волонтерах «висить» так по сорок транспортних засобів. Минулого року відбувся суд над Вячеславом Вареником, який переганяв автомобіль для вояків у зону АТО. Його пробували оштрафувати на 8 тисяч гривень, та суд вирішив: постанову про факт контрабанди лишити чинною, але покарати усним попередженням. Серйозного покарання волонтерам вдається уникнути, по суті, тільки завдяки розголосу у ЗМІ.

Страждають від фіскальних непорозумінь не лише волонтери, а й безпосередньо учасники АТО. У травні минулого року у батальйону «Золоті ворота» ДАІ відібрала автомобіль, подарований волонтерами, повідомляв тоді один з активістів Леонід Панченко. «Машина не була розмитнена, з номерами батальйону «Золоті ворота», за кермом був боєць батальйону, співробітник МВС з посвідченням, і при обшуку в машині нічого не знайдено. Та автомобіль був відправлений на штраф-майданчик», – розповів він. Конфіскацію авто інспектори пояснили відсутністю місцевої реєстрації у встановленому законом порядку, і що вони виконують наказ міністра МВС про ретельний контроль номерних знаків. «Дійсно, яка може бути у такого авто місцева реєстрація?.. На цих машинах бійці воюють», – обурився Панченко.

Командування батальйону неодноразово зверталися до главку МВС з проханням поставити всі подаровані автомобілі ба-

тальйону на баланс МВС. Прошли місяці, але це донині не зроблено. А тепер автомобілі почали відбирати. За інформацією Панченка, тільки у «Золотих воріт» більше 40 подібних автомобілів і їх чекає штрафмайданчик. А воювати на чому? Або МВС замість них поставити 40 автомобілів з місцевою реєстрацією?» – задавав риторичним питанням волонтер.

Розмитнити – дорого. А ні – до суду!

11 березня 2015 року Генеральний Штаб ЗСУ розіслав телеграму, в якій зобов'язав поставити всю подаровану техніку на військовий облік. Але поставити авто на облік можливо було при наявності договору про безоплатну передачу ТЗ, акту приймання-передачі ТЗ, в якому треба було обов'язково вказувати балансову (залишкову) вартість ТЗ, документу, що засвідчують офіційне придбання та розмитнення ТЗ, та документа, що засвідчують зняття з реєстрації ТЗ в органах ДАІ. Зібрати таку кількість документів ні волонтерам, ні військовим було нереально, бо саме у другому розмитненні полягала найбільша проблема – воно інколи втричі перевищувало реальну вартість автівки.

І ось на початку квітня цього року у львівському суді розглядалася адміністративна справа проти волонтера Сашка Садовського, якого фіскальна служба звинувачувала в несплаті митних зборів за ввезені ним з Польщі, Німеччини та інших країн ЄС в 2014 році автомобілів для АТО. Брату відомої української співачки і композиторки Мар'яни Садовської загрожував штраф за три автомобілі, які він ввіз з Польщі з квітня 2014 року і передав на передову. Йшлося десь про тридцять тисяч гривень (від 8 до 12 тисяч гривень за кожен автомобіль). За визнанням Олександра, він з друзями був одним з перших, хто почав ввозити машини для потреб добровольчих батальйонів, що оперативно створювалися на той час. Від початку АТО він перегнав з-за кордону в Україну близько 70 авто. За оцінками того ж таки Садовського, 99 відсотків автомобілів на передовій – це виключно волонтерські поставки. «Ні листи від командирів бойових підрозділів, ні фото машин на позиціях, ні подяки від начальників госпіталів, ні інші докази до уваги фіскальними органами не беруться. Залишаються без позитивної відповіді і офіційні прохання до ДФС посприяти в законному вирішенні питання. «Мені фіскали так і сказали: «Пишіть листи або Порошенку, або Яценюку», – коментує ситуацію Олександр. – Візнаю, ДФС за законом має право виставити мені претензії. Але я не боюся. Я відмовився від адвокатів, і буду захищатися в суді сам. Хочу домогтися, щоб чиновники не ганялися за окремими волонтерами,

а сіли і подумали, як легалізувати і спростити митні схеми для подібних екстрених випадків. Щоб їх дії не вбили віру патріотів, які фактично врятували країну. Взагалі сумно, що урядовці далекі від реалій, і не займаються справами, котрі мусили бути вирішені ще два роки тому. Під час першої хвилі перегону бусів, позазляховиків на кордоні були скандали, бійки... Зараз ми зіткнулися з першими судами», – пише на своїй сторінці у мережі «Фейсбук» друг Олександра Олег Ривак.

Відкриті справи поки що адміністративні. Та «люди на порозі трагедії. Деякі з моїх знайомих ввезли десятки машин. Це величезні для них гроші, і тепер настав час рятувати їх. Юридична підтримка в судах, якісь рішення на рівні Кабміну або Міністерства оборони, я не знаю, але потрібна робота фахівців, компетентних в таких справах людей», – каже пан Ривак.

Поки що «усні попередження»

Багато митників та фіскалів по-людськи розуміють ситуацію, та зауважують, що тоді, «під шумок», чимало ділків вдало маскувались, користуючись лихом та хаосом, набивали собі кишені завдяки контрабанді, і тепер треба розібратися у кожному конкретному випадку, відсіяти «чесних від шувалів». Поки що у Комітеті Верховної Ради з питань податків і митної політики розглянули законопроект, що передбачає зняття всіх митних платежів на ввезення одного особистого легкового автомобіля для учасників бойових дій. Автори законопроекту № 2446а пропонують внести правки до Митного кодексу та звільнити учасників бойових дій АТО від сплати митних зборів при ввезенні легкового автомобіля з двигуном об'ємом не більше 3000 куб. см. Ввезти автомобіль можна буде тільки раз, з обов'язковою реєстрацією «на себе».

Правда, при цьому чинним залишається ПДВ (20%) і акцизний збір, який розраховується залежно від віку машини і об'єму двигуна. Тобто, із загальної вартості розмитнення можуть бути виключені тільки сума ввізного мита (10%) і тимчасової надбавки до мита (5%).

Справа Садовського завершилася поки що добре. «Суд зняв з мене штрафи та оголосив усну догану. Зараз ми вже знаємо, що робити, щоб допомогти волонтерам, у яких виникли подібні проблеми, – заявив він у коментарі «Економічній правді». – Та до нас звернулися волонтери з Києва, яким не вдалося зняти штраф, і вони їдуть до нас робити це через Львів».

Як оформити документи?

Через розголос «справи Садовського» митниці довелось піти на поступки і роз'яснити, як волонтерам легалізувати автомобілі для АТО без сплати мита. Не-

врегульованим залишається лише питання щодо тих автомобілів, які були завезені раніше і знищені під час бойових дій. Про це 31 березня для «Західної інформаційної корпорації» розповів заступник начальника Львівської митниці ДФС України Андрій Тодошук. За ініціативи голови Львівської ОДА Олега Синютки спільно з волонтерами був розроблений відповідний законопроект, який почав діяти з вересня 2015 року. Представник митниці зазначив, що громадськість ще не достатньо поінформована про цей механізм, тому подекуди виникають проблемні ситуації. Цей процес відбувається на практиці у трьох основних випадках.

Найлегший випадок, коли автомобілі ще тільки мають бути завезені для АТО. Для цього військова частина звертається до громадської організації, яка визнана Мінсоцполітики, або сама звертається до митниці про те, що вона хоче завести такий автомобіль, стає на облік у відповідних митних органах. Водночас вона стає на облік у Мінсоцполітики. Після того, як вона надає всі документи на цей автомобіль, засідає комісія і визнає це авто гуманітарною допомогою. Тоді митні брокери безкоштовно здійснюють декларування цього вантажу і митниця проводить розмитнення. Фактично сама процедура розмитнення триває впродовж одного дня.

У другому випадку йдеться про автомобілі, які завезені раніше і зараз використовуються в АТО. Волонтери, за якими вони ще офіційно рахуються, повинні звернутися від військової частини до благодійного фонду, який здійснює оформлення машин, і передають їх у військовій частині. Третій випадок найпроблемніший – автомобілі, знищені в боях. Зараз у Мінфіні розглядається процедура зняття їх з контролю митних органів. Наразі відповідний підзаконний акт ще в уряді не прийнятий. Пропонується, щоб обласні військово-цивільні адміністрації оформляли довідки, на підставі яких ці автомобілі зніматимуться з контролю. «Є багато випадків незаконного використання таких автомобілів поза межами бойових дій. Але це не стосується наших реальних волонтерів, – зазначив Андрій Тодошук для «ЗІК». – Ми уже оформили близько 40 автомобілів. Ще близько десяти очікують на оформлення. Але загалом таких авто через нашу область було завезено сотні, всіх їх треба легалізувати».

Голова Громадської ради при ГУ ДВС у Львівській області Віктор Горбач зазначив, що в їхній громадській раді є близько 30 юристів, і закликав волонтерів звертатися до них по допомогу в разі виникнення проблеми при оформленні автомобілів для АТО.

Турчинов про підготовку Росією повномасштабної війни

Секретар РНБО Олександр Турчинов не виключає відновлення повномасштабних військових дій на Донбасі. Адже від початку травня спостерігається збільшення прицільних обстрілів українських позицій, застосування нової зброї і нових прийомів ведення бою. В результаті десятків щоденних обстрілів гинуть воїни. «Росія – це не третя сторона, а агресор. Це їхня зброя використовується для ведення вогню на сході, це їхні солдати вбивають українців, це вони розв'язали війну, – сказав Турчинов під час зустрічі з головою Сейму Литовської Республіки Лоретою Граужинене. – РФ повністю ігнорує базові позиції Мінських угод». 23 травня в результаті бойових дій в зоні АТО загинули 7 українських військових, ще дев'ятеро були поранені, четверо – смертельно. Це найбільша кількість втрат за день за останній рік. Впродовж останнього тижня травня загинуло щонайменше чотирнадцять українських військових. З початку року полягло понад 50 воїнів. Як зазначають у штабі АТО, бойові дії стають дедалі інтенсивнішими.

Україна змушена готуватися до адекватної реакції, і єдине, що може стримати Росію – сильна українська армія. «Надзвичайно

важливо для нашої країни отримати військово-технічну допомогу від Заходу. Ми активно розвиваємо оборонно-промисловий комплекс, але повністю не можемо закрити потребу по всьому спектру озброєння», – підкреслив він. Рішення союзників про військово-технічну допомогу потрібне не після активізації військових дій, а як превентивні заходи, щоб не допустити цього, також додав секретар, відомий серед бойовиків як «кривавий пастор». Міністр оборони України Степан Полторак також вважає, що Російська Федерація не відмовилася від бажання захопити Україну або значну її територію. Військовий експерт Юрій Бутусов, утім, вважає малоймовірним те, що влітку цього року повномасштабні бойові дії на Донбасі можуть поновитися. Активізація бойових дій зумовлена тим, що проросійські бойовики поповнили чисельність своїх підрозділів та збільшили кількість людей на передовій. «Все одно поступаються чисельністю Збройним силам і Нацгвардії. Але противник шукає слабкі ланки, намагається вести активну оборону, навіязувати ініціативу і протидіяти там, де наші підрозділи активно діють. Бої стають більш контактними», – сказав Бутусов в інтерв'ю «Радіо «Свобода».

Олександр Турчинов

Водночас українські підрозділи на передовій залишаються недоукомплектованими, що знижує їхню боєздатність. «Щільність наших бойових порядків недостатня. Є величезні проблеми із укомплектованістю підрозділів на передовій, і на це треба звернути увагу. Чисельність Збройних сил – 280 тисяч осіб, чисельність Нацгвардії – 45 тисяч осіб. Але на передовій середня укомплектованість сухопутних військ не перевищує 50%, а є підрозділи, де укомплектованість 20%», – наголошує Юрій Бутусов.

ДТ

Дипломатична контрабанда цигарок

Міністерство закордонних справ ухвалило рішення відкликати до України із закордонного відрядження першого секретаря посольства України в Словаччині Оксану Ліщишин, яка стала фігурантом скандалу з контрабандою. Її чоловік був викритий при спробі провезти вщент забитий цигарками мікроавтобус через українсько-угорський кордон. Ліщишин після цього несподівано пішла у відпустку. У МЗС також здивувалися рішенням посла Олега Гаваші дозволити своїй співробітниці піти у відпустку за таких обставин. Третього червня президент України своїм указом звільнив Олега Гаваші з посади посла у Словаччині, яку він займав від 2010 року, без наведення причин. Громадянин України в автомобілі з дипломатичними номерами 21 травня намагався вивезти з України майже 60 тисяч пачок цигарок на суму понад 620 тисяч гривень під виглядом дипломатичного вантажу, та був викритий співробітниками КПП «Чоп». Ані митниця, ані МЗС

не хотіли називати прізвище контрабандиста, та голова Закарпатської ОДА Геннадій Москаль оприлюднив його ім'я – ним виявився Сергій Ліщишин. Він володів дипломатичним паспортом, мав при собі листа, у якому йшлося, що перевозить «дипломатичний вантаж», а тому не підлягає огляду. Однак на нікотин відреагував службовий собака, тому вантаж перевірили. Ліщишин після цього намагався покинути КПП. «Складено протокол про порушення митних правил, цигарки та транспортний засіб, загальною вартістю 881 084 грн, – вилучено», – повідомили у ДФС.

Європейська правда

Контрабанду, на щастя, затримали на українській, а не угорській митниці.

Перипетії зменшення акцизів на вживані автомобілі

Верховна Рада підтримала закон про значне зменшення акцизного збору на купівлю вживаних автомобілів. Законопроект передбачає тимчасове, до 31 грудня 2018 року, зниження ставки акцизного збору на вживані легкові автомобілі. Сума акцизного податку для такого автомобіля складатиме не більше ста євро, а не півтори тисячі. Скажімо, за розмитнення іномарки з об'ємом двигуна 1 літр потрібно буде сплатити 63 євро замість 1761 євро. Розмитнення 2-літрового автомобіля обійдеться 534 євро замість 4882.

Мова йде про автомобілі, вироблені після 1 січня 2010 року, мають екостандарт Євро-5, які ввозяться в Україну тільки власником і тільки для особистого користування. Перепродаж такого авто буде заборонений протягом року від ввезення. Закон не стосується машин, які ввозяться з Росії.

Утім, радіти пересічним українцям, які мріяли пересісти на недорогі вживані «Опелі» та «Сітроени» з Європи поки рано. По-перше, президент Порошенко може ветоувати закон. По-друге – дешевих авто все-одно не буде. «На геть дешеві авто за 2-3 тисячі євро закон не поширюється, – каже директор одного з чернівецьких дилерських центрів Віталій Гулак. – Адже дешеве авто у Європі – це авто 10 і більше років. А цей закон поширюється лише на не старші 2010 року, міні-

мальна ціна яких становитиме навіть після вступу в дію закону 5-6 тисяч євро. Якщо ж врахувати купівельну спроможність українців сьогодні, обмеження на ввезення лише одного авто і особисто, то насправді закон на автомобільний ринок в Україні вплине

мінімально. Знизиться ціна на 3-5-річні дорогі авто, трохи впаде на бізнес-клас, але на доступні більшості українців – зовсім незначно. На продаж нових авто, вважаю, закон теж не надто вплине.

Відідо

Офшори обговорюють, але поки без наслідків

Верховна Рада не дала згоду на створення ТСК щодо розслідування причетності президента Петра Порошенка та інших високопосадовців України до «офшорного скандалу». За відповідну постанову проголосували лише 108 нардепів з необхідних 150. За створення ТСК виступали радикали Ляшка та тимошенківці.

У травні міжнародні журналісти-розслідувачі опублікували гігантський масив інформації про офшори, які належать людям у різних країнах, у тому числі і вищим чиновникам. У деяких країнах документи призвели до гучних відставок, у деяких, як-от Росії, де президент «відмив» біля 2 мільярдів доларів, ніяких наслідків не стало, але тему обговорювати заборонено. У документах знайшли прізвища біля двох десятків українських чиновників. Зокрема, мер Одеси Геннадій Труханов у них фігурує як громадянин Росії.

Документи підтвердили причетність оточення Порошенка до офшорів, про які

він не вказував у декларації. Заступник генерального директора корпорації «Рошен» є бенефіціаром офшорної компанії, розповів журналіст Дмитро Гнап із посиланням на дані панамського реєстратора Mossack Fonseca. Громадянин України Сергій Зайцев є бенефіціаром офшорної компанії Intraco Management Ltd. «Людина з таким же ім'ям і прізвищем є заступником генерального директора корпорації «Рошен», а також сьогодні є співвласником ТОВ «Центрально-європейська кондитерська фабрика», разом із самим президентом», – зазначив Дмитро Гнап. Панамські документи показують, що у серпні 2014 року Порошенко взявся організувати продаж своєї «солодкої імперії». Громадськість обурилася терміном цього – адже саме тоді розгорталася подія під Іловайськом, гинули сотні українських солдат під час початку неоголошеної російської інвазії, а президент займався бізнесом. Та захисники Порошенка пояс-

нюють, що передачею бізнесу займалися юристи за дорученням, а «ціна питання» трьох фірм на Британських Віргінських островах, Кіпрі та у Нідерландах – трохи більше трьох тисяч доларів, тобто мінімум, необхідний для відкриття такого роду компаній. Депутат Володимир Ар'єв також нагадав, що у тому ж 2014 році Порошенко зі своїх особистих заощаджень виділив на Збройні Сили України 350 мільйонів гривень.

На початку цього року Петро Порошенко заявив, що передав свою частку «Рошен» у незалежний «сліпий траст» під управлінням іноземного банку. «Я підписав договір про передачу моєї частки в «Рошені» у незалежний траст, який заснований на моделі «blind trust». Згідно з відповідними міжнародними стандартами та в повній відповідності до законодавства України», – сказав президент.

уп, дт

«Чорна каса» Партії регіонів: кому і скільки платили

Документи, що свідчать про «чорну бухгалтерію» Партії регіонів, зокрема про те, як фінансувалася партія, куди витрачалися кошти, оприлюднив депутат Сергій Лещенко. Це розписки про отримання коштів з прізвищами особи, підписами, сумою, цілі платежів. Документи стосуються першого півріччя 2012 року. Загалом, за вказаний період видатки партії становили близько 66 млн доларів.

«Це хабарі членам ЦВК, які вимірялися мільйонами доларів... Це гроші, які платилися іншим політичним силам, в тому числі це партія «Наша Україна» та Комуністична партія», – зазначив депутат. Основними кураторами, згідно з документами, є колишній голова бюджетного комітету Євген Геллер і Віталій Калюжний, які отримували великі гроші на фінансування діяльності партії. Серед витрат також є 100 тисяч доларів на міжнародний піар «Партії регіонів». Крім того, документи свідчать про «тушкування» і скупку голосів у Верховній Раді минулого скликання. Наприклад, фігурантом є Віктор Рибаків, який отримував гроші за голосування. Депутат передав ці документи Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі Холодницького. Ці документи у п'ятницю передав до НАБУ також экс-заступник голови СБУ Віктор Трепак.

Політичний експерт Тарас Чорновіл справжність цих документів підтверджує, адже сам свого часу перебував у лавах ПР і навіть не заперечує власну причетність до так званих «чорних кас» Партії регіонів. Він готовий свідчити про це в НАБУ. «Існувало дуже багато кас. Кожен з лідерів Партії регіонів мав свою касу. Свої гроші, свої впливи, і дуже часто, скажімо Ключевські каси, за які купувалися спочатку місця в списку «Батьківщини», потім «купувалися» люди, ті, які вже вийшли з «Батьківщини» в 2006-2007 роках, а потім – так само купувалися», – сказав він. Також, за словами експерта, існували «виборча каса» та «каса для проведен-

ня мітингів». Чорновіл зізнався, що його прізвище може з'явитися у цій документації, адже він отримував гроші від регіоналів.

Про наявність «чорних кас» говорив і закарпатський губернатор Геннадій Москаль. Він стверджує, що экс-президент Віктор Ющенко отримав гроші за «гладку передачу влади» Януковичу. «Що ми шукаємо в «чорній касі» Партії регіонів на два мільярди доларів, якщо майже один мільярд забрали за здачу влади Януковичу колишній президент України Ющенко та його глави адміністрацій Віктор Балога і Віра Ульянченко?» – обурився він. Балога заперечує заяву Москаля і вимагає її перевірки. Національне антикорупційне бюро також звернулося до Москаля із вимогою надати докази.

Також, згідно з документами, у 2012 році ПР фінансувала на виборах «Нашу Укра-

їну» Ющенка. У зв'язку з цим журналіст Денис Казанський навіть пригадав, що у Донецьку намети ПР та НУ стояли поруч і ніхто на активістів не накидався, що у 2004 році неможливо було навіть уявити.

«Янукович, Якименко, Захарченко використовували цю «чорну касу» для фінансування злочинів проти Майдану. Проплачувались викрадення людей, різання шин, провокації та злочини», – сказав экс-глава СБУ Валентин Наливайченко. За його словами, підписаний керівниками силових органів план розгону Майдану у лютому 2014 року був також проплачений з «чорної каси» ПР. За це було віддано готівкою 500 тисяч доларів.

[Українська правда](#)

Єфремов здав Луганщину росіянам – Ландик

Луганський бізнесмен та політик Володимир Ландик стверджує, що колишній голова фракції ПР у парламенті і экс-губернатор Луганщини Олександр Єфремов заздалегідь вів переговори про захоплення Луганської області росіянами. «Вся його діяльність, все життя Єфремова було присвячене тому, щоб ми увійшли в Росію. Він фінансував проїзд зброї до нас, координував людей з Росії, коли було захоплення будівель адміністрації 3 і 9 березня 2014 року. Після захоплення будівлі СБУ туди возилися гроші з його банку», – сказав Ландик. Єфремов у ті часи контролював «Укркомунбанк», власником якого був Едуард Лозовський, друг і бізнес-партнер Єфремова. Єфремов був головою правління банку в 1996-1997 роках. Ландик засвідчив, що «люди Єфремова брали участь в захопленні адміністративних будівель в місті. Його люди там брали участь всюди, недарма ж Болотов, начальник охорони його сина, став потім так званим керівником ЛНР. Недарма його людина, Родіон Мірошник, бере участь в переговорах від ватажка Плотницького, оскільки «Укркомунбанк» він переписав на тата Мірошника». Колишній регіонал Ландик також підкреслив, що брат Королевської, Костянтин Коро-

левський, і Глазєв, радник Путіна, в лютому 2014 року приїжджали до Луганська і домовлялися про захоплення області в новому будинку Єфремова. «Запис зустрічі є у Петрулевича, який очолював тоді управління СБУ в області, це мені розповіли співробітники СБУ, – зазначив він. – Там вони розподіляли, кому що дістанеться, коли буде введення російських військ, вони поділили, що заберуть у мене, а кому – шахти, кому – заводи», – пригадав бізнесмен, який до війни володів заводом з виробництва холодильників «Норд».

Єфремов і його оточення вважали, що «росіяни зайдуть в область і потім підуть на Київ, а вони залишаться керувати, – деталізував бізнесмен. – Але не вийшло, Путін їх «кинув» і завів своїх бандитів. Однак дружина Єфремова приїжджає в ЛНР, живе в своєму будинку, у неї є охорона, чотири собаки. Екс-глава Луганської облради Віктор Тихонов зараз знаходиться в окупованому Криму, а мер Луганська Сергій Кравченко – в Києві чи Дніпрі. Це були і є зрадники країни, які її продали».

Саме Єфремов називав проросійським найманцям адреси і прізвища, чий будинки захоплювати в Луганську в першу чергу. «Пер-

шим захопленим будинком в Україні був мій будинок, будинок мого сина і весь мій бізнес», – додав Ландик, і заявив, що готовий надати Генеральній прокуратурі України докази фальсифікації підсумків виборів в Луганській області та інформацію про злочини Єфремова.

Екс-нардеп Єфремов був затриманий 14 лютого 2015 року. Йому було висунуто звинувачення за ч. 2 ст. 364 КК України (зловживання владою або службовим становищем). Печерський суд Києва визначив Єфремову заставу в 3,6 млн грн, заставу було внесено Борисом Колесніковим. Проти нардепа було висунуто звинувачення за ч. 3 ст. 161 КК (умисні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті). 31 березня 2016 року ГПУ закрила цю кримінальну справу і повернула заставу в розмірі 60,9 тисяч грн. Однак чимало колишніх регіоналів, чиновників, міліціонерів, які співпрацювали із сепаратистами та росіянами і допомагали їм захоплювати Донбас, і сьогодні спокійно їздять чи проживають у Києві, регулярно мотаються в Москву і на тамтешніх телеканалах ллють бруд на Україну, розповів Ландик сайту online.ua.

Ярослав Гребенюк

Недовіра до московського патріархату

Соціологи констатують наявність сталої тенденції: число прихильників Української православної церкви московського патріархату знижується. Натомість зростає число прихильників патріархату Київського.

Дві третини громадян України (65,4%) вважають себе православними, свідчать дані опитування Центру Разумкова. До римо-католицької церкви належать 1% українців, до Української греко-католицької – 6,5%, протестантами себе вважають 1,9%, іудаїзм сповідують 0,2%, іслам – 1,1%, індуїзм – 0,2%, буддизм і язичництво – менше 0,2%, просто християнами себе вважають 7,1%, інші релігії сповідують 0,2%, не відносять себе до жодних релігійних віросповідань – 16,3%. На цей час число прихильників УПЦ (Київський патріархат) відчутно перевищує число вірних УПЦ Московського патріархату: серед усіх опитаних 25% проти 15%, відповідно; серед тих, хто відніс себе до послідовників православ'я, – 38% проти 23%. Серед православних 1,8% вважають себе вірними Української автокефальної православної церкви, 21,2% – просто православними, 2,0% вагаються з відповіддю.

«Число прихильників УПЦ МП з 2010 року

знижується (у 2010 році воно становило 24% всіх опитаних, у 2013 – 20%, у 2014 – 17%); натомість зростає число прихильників УПЦ КП: порівняно з 2000 роком, воно зросло вдвічі – з 12% до 25%», – зазначають соціологи. На їхню думку, одним із чинників зростання числа вірних УПЦ КП є церковне визначення тих, хто вважав себе «просто православним»: частка таких респондентів зменшилася з 39% у 2000 році до 21% у 2016 році. З 2010 року більш ніж удвічі – з 22% до 10% – зменшилося число громадян, упевнених в тому, що «Українська православна церква має залишатися невідомою частиною Руської (Російської) православної церкви». Така точка зору залишається порівняно поширеною на Сході (17%) і Донбасі (15%).

Дослідження було проведено соціологічною службою Центру Разумкова з 25 по 30 березня 2016 року в усіх регіонах України, крім окупованих територій. Опитано 2018 респондента віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. За даними опитування, проведеного у 2015 році фондом «Демократичні ініціативи», загалом по Україні підтримують ідею створення

єдиної Помісної православної церкви 28% громадян, виступають проти 14%, ставляться байдуже 35% і ще 23% певної думки не мають.

Андрій Товстиженко

П'ять тисяч українців для чеського ринку праці

МЗС ЧР збільшило кількість працівників у львівському консульстві

ТЕКСТ: Благослав ГРУШКА

Влада Чеської Республіки знову хоче поповнити ринок праці своєї країни роботящими українськими руками. Розраховує на приїзд п'яти тисяч працівників. Міністерство закордонних справ ЧР (МЗС ЧР) для цього підготувало підкріплення в консульства.

Уряд намагається вийти назустріч проханням роботодавців, які вже багато років постійно шукають людей для виконання менш кваліфікованої роботи. За даними Асоціації експортерів, у Чехії тривалий час залишаються вакантними біля семи тисяч робочих місць для «синіх комірців». Тому урядовці сподіваються на іноземців, передусім з України. На даний час у Чехії вже живе 107 громадян України, що є найбільшою громадою іноземців.

Запис на прийом для подачі документів на отримання візи

Це не тавтологія, а реальність. Найбільшою перешкодою для працевлаштування українців у чеських фірмах є навіть не сам процес оформлення дозволу на роботу чи робочої візи, а простий запис на прийом у консульствах Чехії у Києві та Львові для подачі документів на візу. Електронна система «VisaPoint» повинна була усунути не лише ганебну «живу чергу», а й гарантувати прозорість, справедливість у очікуванні, не пропускати бажаючих «проштовхатися без черги», запобігати перепродажу місця у черзі. Заявник ніби може вільно записатися на сайті на певний термін. Однак кількість бажаючих подати заяву така висока, що й ця електронна система не справляється. Знайти і встигнути з першого разу замовити вільний термін для прийому звичайному робітникові майже ніколи не поталанило. Потрібно годинами сидіти перед комп'ютером і «клікати» на колонки на веб-сайті «Візапоінту». За додаткову (і немало, порядку сотень євро) оплату заявник може звернутися до «спеціалістів з комп'ютерних технологій», які, (очевидно – завдяки не зовсім легальним) спеціальним програмам зможуть замовити необхідний термін. Та надійність таких «помічників» також сумнівна.

Екстрене рішення

Тому чеське Міністерство закордонних справ (МЗС ЧР) обіцяє швидше займатися заявами українців про видачу робочих віз. Воно планувало підсилити диплома-

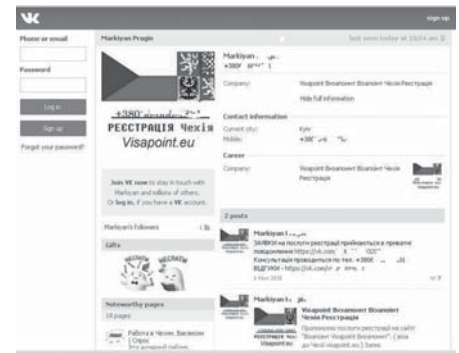
тичні установи у Львові та Києві десятьма консульськими працівниками, щоб ці п'ять тисяч українців змогли приїхати якнайшвидше, заявляв у квітні цього року міністр Лубомір Заоралек в дискусії про економічну дипломатію, яку організувала в Празі група «Мафра».

Дипломатичне підкріплення в Україну уряд підтвердив 2 травня. Зокрема, консульство у Львові буде посилене п'ятьма працівниками, повідомив міністр. Про необхідність збільшення консульських працівників у Києві та Львові свідчить статистика: чеські держслужбовці в Україні в минулому році обробили 60 тисяч заявок на отримання віз. Однак підкріплення розглядається наразі як тимчасове рішення.

МЗС ЧР планувало спочатку іншу процедуру. Воно хотіло розширити пілотний проект про 500 кваліфікованих українців, який був схвалений в листопаді минулого року. Фірми реєструвалися б у Міністерстві промисловості та торгівлі (МПО), яке б давало їм «зелене світло» для працевлаштування українських «білих комірців». Претенденти в Україні отримували б потім робочі візи за прискореною процедурою. Однак цей «швидкий шлях» («fast track»), як дипломатичною мовою називається видача таких експресних віз, залишив очікування далеко позаду. Чеська влада сподівалася на те, що в проект запишеться півтисячі українських громадян. Однак від листопада минулого року було отримано лише 58 заяв.

Розширення не вдалося. Профспілки – проти.

Тому МЗС ЧР в експериментальному порядку запропонувало включити й іноземців робітничих професій, але пропозиція не знайшла підтримки у рамках коаліційних переговорів. Проти були головним чином профспілки. Їх бентежить, що українські робітники не лише «забирають у чехів робочі місця», а й знижують у деяких сферах ринку праці рівень заробітної плати. «Постійно говориться про те, що нам не вистачає десятків тисяч робочих рук. Але наші дослідження показують, що чехи зацікавлені зайняти наявні вакансії, однак дві третини кандидатів відлякує низька заробітна плата. Вона пропонується на рівні прожиткового мінімуму і досягає максимум 15 тисяч крон на місяць»,

Скріншот однієї зі сторінок у соціальній мережі «В контакте», яку веде один із можливих спеціалістів із електронною чергою у «Візапоінту». Конкретні контакти закреслені редакцією.

– пояснює голова Чеськоморавської конфедерації профспілок Йозеф Стржедула. Якщо підвищена продуктивність консульства у Львові дійсно допоможе приїхати в Чехію п'ятьом тисячам українців, це термінове й тимчасове рішення стане найуспішнішою формою легальної трудової міграції в Чехію. Дотеперішні методи залучення іноземних працівників ніколи не були надто успішними. Мало учасників було у проекті Мінпраці «Вибір кваліфікованих працівників з-за кордону» у 2003-2008 роках. «Зелена карта» також закінчилася у 2013 році крахом. За майже шість років дії вона змогла спокусити тільки п'ятсот кандидатів. Простішому способу жити і працювати в Чехії не допомогла і так звана «робітничка карта» – єдиний дозвіл на працевлаштування та проживання, який був запроваджений влітку 2014 року. У минулому році з України на неї надійшла лише тисяча заявок. Решта майже 35 тисяч українців, які мають право працювати в Чехії, отримали документи класичним способом – через систему «VisaPoint» вони змогли записатися на інтерв'ю у чеському консульстві. Єдине, на що сподівається МЗС ЧР – що ЄС скасує візовий режим для українських громадян. Таким чином заявки на туристичні візи більше не надходитимуть, і консульські працівники в Україні щодо іноземців займатимуться практично винятково оформленням віз дійсністю понад 90 днів.

Скасування віз «на носі»

Але залишається багато «але»

Європейська комісія, попри скептичні заяви окремих країн-членів ЄС, розраховує, що Україна ближчим часом отримає безвізовий режим, йдеться у офіційному коментарі Представництва ЄС в Україні від 21 травня цього року. Однак дипломати зауважують, що ідея впровадження захисного механізму, який дозволяв би призупинити дію безвізового режиму, «не спрямована проти якоїсь конкретної країни». «Цей механізм має застосовуватися горизонтально, для всіх держав, що отримали візову лібералізацію», – підкреслюється у повідомленні.

Деякі країни-члени ЄС хочуть синхронізувати рішення про український безвізовий режим з іншими, масштабнішими рішеннями – зокрема, про посилення загального механізму призупинення безвізу. Про це заявляв віце-президент Єврокомісії Франс Тіммерманс на брифінгу 4 травня. «Механізм буде легше використовувати на підставі розширення можливих причин для призупинення безвізового режиму та пришвидшення цього процесу», – наголосив Тіммерманс. Тобто нова процедура буде поширюватися і на Україну – після того, як ЄС завершить надання нашій державі безвізового режиму. За словами Тіммерманса, Єврокомісія матиме право запустити процес призупинення (suspension) безвізового режиму за власною ініціативою. Головними можливими підставами для цього вважається масова міграція з третіх країн, яка вже в ЄС на-

буває кризових ознак. Законодавча пропозиція ЄК має бути опублікована, а після того має бути схвалена Європейським парламентом та Радою ЄС (орган, в якому представлені уряди всіх країн-членів Євросоюзу). Віце-прем'єр-міністр України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе підтверджує, що в ЄС є дискусія щодо процедури тимчасового призупинення безвізового режиму як загалом, так і для будь-якої окремо взятої держави. «Це не має прив'язки до України – йдеться про єдиний механізм щодо всіх країн, включно з балканськими державами. Через міграційну кризу держави ЄС всерйоз замислюються над цим», – відзначила вона. Єврокомісія 20 квітня оголосила про подання законодавчої пропозиції щодо візової лібералізації для України. В документі не вказується жодних додаткових умов щодо запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС. «У своєму шостому і останньому звіті щодо ПДВЛ Єврокомісія дійшла висновку, що Україна досягла необхідного прогресу і здійснила всі необхідні реформи, щоб забезпечити ефективне і стійке досягнення інших показників. На основі цієї оцінки та враховуючи результати постійного моніторингу, який здійснювався з моменту запуску діалогу щодо лібералізації візового режиму Україна-ЄС, Комісія підтвердила, що Україна виконала всі критерії для кожного з чотирьох блоків другої фази ПДВЛ, і що

вона представить на початку 2016 року Законодавчу пропозицію внести зміни в регламент (ЄС) № 539/2001, вносячи Україну в список безвізових країн», – йдеться в документі.

Єврокомісія представила оновлений фактологічний аналіз і статистику щодо можливих наслідків лібералізації візового режиму з Україною в контексті міграції та безпеки, і в жодній додатковій оцінці цього питання немає потреби. За процедурами Євросоюзу пропозиція Єврокомісії має пройти тривалу процедуру узгодження – і між країнами-членами Євросоюзу, і на рівні Європарламенту. Процедура підготовки та розгляду документа в Європарламенті забирає не менше місяця (зокрема, має бути призначений доповідач та відбуваються дебати та комітетські слухання). Після схвалення в ЄП він має бути затверджений Радою ЄС. Виходячи з цього графіку, рішення набуде чинності лише влітку, орієнтовно – в липні.

Єдине, що може призупинити безвізовий режим – зростання міграції з України. Кілька країн Євросоюзу, серед яких Німеччина та Франція, наполягають на укладенні у липні особливої угоди про лібералізацію візового режиму, яка відрізняється від діючої досі практики. Тому в Брюсселі та європейських столицях ще думають. Глава МВС Франції Бернар Казньов, наприклад, вважає, що безвізовий для України – не питання найближчих місяців. Те саме стосується Грузії та Косова. Позицію французького міністра розділяє і міністр внутрішніх справ Німеччини Томас де Мезьєр, який також каже, що «ніяких нових рішень щодо візової лібералізації» не буде ухвалено до затвердження механізму швидкої зупинки безвізового режиму. Доповідач з українського питання Марія Габріел (Болгарія, ЄНП) наразі не знає, коли вона має намір представити доповідь на розгляд в Європарламенті, а також критично відгукнулася щодо мігрантів з України. «Чому відсоток відмови у візах близький до 2%, водночас ми бачимо чимало українських громадян, які на нелегальних засадах живуть та працюють в містах Європейського Союзу?», – запитувала вона Європейську комісію. Щоправда, згодом Марія Габріел заявила, що не має наміру затримувати підготовку української доповіді і ставить жорсткі питання для того, щоби зняти всі питання до доцільності скасування візового режиму.

За матеріалами «Європейської правди»

Мілан Сиручек

Російсько-українські відносини. Міфи та реальність

Автор нашумілої чеської книги про бандерівців, яка у 2008 році зробила великий внесок у розвінчання усталеного в Чехії міфу про них як «бандитів», наступну книгу знову присвячує українській тематиці. Цього разу він повертається до сучасності. «Обидві країни, Україну та Росію, я добре знаю, бо відвідую їх регулярно від 1956 року. Я люблю всі ці краї від Карпатських гір аж до Якутських. Мені подобаються люди, які там живуть, і які, як вони кажуть, в поті чола здобувають хліб свій щоденний», – пише він. Та мова не

йде про дружбу, а про конфлікт, який переріс рамки будь-якої дружби. Конфлікт за своєю суттю став надто ворожим – і не тільки для народів двох країн, але і для решти світу, і особливо для Європи. Безпосереднім детонатором був київський Майдан, але, як це часто буває, коріння потрібно шукати далеко в історії. Це непростий пошук. Історія в цілому, і особливо історії обох країн, оповита безліччю міфів.

Автор відкриває для чеського читача, часто переконаного, що у «всьому винуватий Майдан» і що в Києві стався «державний переворот», а «Путін тільки оборонявся і рятував росіян Криму й Донбасу від націоналістів», передісторію: розповідає, скажімо, що не лише чисто юридично

необов'язковий Будапештський меморандум гарантував Україні територіальну цілісність, а й, скажімо, договір між Росією й Україною про дружбу, співпрацю й партнерство від 1997 року, який розділяв Чорноморський флот та чітко говорив про непорушність кордону.

Міфи російсько-українських відносин переписують історію. Переписують сучасність. Майбутнє... Чи поведуть вони до «тупику» – глухого кута, або все таки знайдеться загальноприйнятий шлях? Для України, для Росії, для Європи в цілому? Видавництво: «Града»; рік видання: 2015; мова: чеська; жанр: навчальна література, міжнародні відносини; кількість сторінок: 336; м'яка обкладинка; ціна у інтернет-крамниці «Геурека»: 294 кч.

Радана Мерзова, Уляна Холод

Українські реалії 2

Підручник «Українські реалії 2», підготовлений викладачками секції україністики кафедри славистики Філософського факультету Університету Палацького приносить тринадцять глав, орієнтованих на презентацію української культури в Чехії, Моравії та Південній Сілезії. Це друге видання підручника, попередник якого за

авторством Наталії Маліневської вийшов в Оломоуці у 2003 році. Студенти можуть ознайомитися із походженням української нації, етнічним та географічним поділом країни, українською флорою і фауною, історичними пам'ятками та цікавими туристичними об'єктами. Увага присвячена огляду важливих традицій, ритуалів і звичаїв, пов'язаних із найбільшими фестивалями в Україні. У підручнику також представлені деякі традиційні українські ремесла, зразки українських народних вишива-

нок, представлено відомих художників і композиторів. Огляд українських реалій складений відповідно до системи освіти. Кожен текст забезпечений спеціальними завданнями, передусім перекладом сталих словосполучень та списком питань для пошуку відповідей. Видавництво: Університет Палацького в Оломоуці; рік випуску: 2014; жанр: навчальна література, підручники і словники; мова: чеська, українська; кількість сторінок: 136; м'яка обкладинка; не для продажу.

Їржі Фідлер

Україна

Політичні зміни в Східній Європі 25 років тому принесли, серед іншого, цікаву ідею так званого «кінця історії». Тоді здавалося, що все найважливіше вже відбулося, й історичний розвиток завершується. Як і більшість основних прогнозів, і цей прогноз виявився повністю відірваним від реальності. Події останніх двох-трьох років вийшли цілком за рамки того, до чого звикли за останній час середньостатистичні жителі країн Центральної

Європи. Події швидко женуться вперед, створюють новітню історію, однак мають віддзеркалення у минулому часі. На сьогоднішня дійсно дуже помітний вплив історичних відносин і переживань. Нова серія реагує на найновішу історію держав, і почалася з України. Книги малого масштабу, але наповнені фактами, ілюстраціями і картами, наближають читачів до найважливіших історичних подій держав і народів за останні сто років.

Україні за останні роки стала часто з'являтися в стрічках новин. Зміни, які відбулися тут, мають величезне значення для всієї Європи, і в той же час в певній мірі є наслідком попереднього історичного розвитку. Для орієнтації в українському сьогоденні необхідне знання основних дат з історії країни. Чеський читач книги, яка б у за-

гальних рисах описувала історію України, не бачив майже два десятиліття, і чеські історики намагаються усунути цей недолік. Новітня історія України не є всеосяжним науковим синтезом, а швидше путівником до історії країни, яка зазнала і зазнає кривавих випробувань. Книга розділена на більш ніж три десятки глав, що відображають найважливіші моменти української історії. Кожна глава складається з огляду найважливіших дат, найважливіші події обговорюються в спеціальних текстах. Візуальний супровід складається з п'яти десятків карт і понад двохсот ілюстрацій. Оттово видавництво; книга наразі не вийшла, але планується її видання до кінця серпня 2016 року; жанр: навчальна література, історія; мова: чеська, словацька; кількість сторінок: 168; тверда обкладинка; планована ціна: 320 кч.

Потрапив українець в автокатастрофу. Поклади його в реанімацію. Тут до нього проривається кум. Йому пояснюють, що постраждали у комі. Нарешті пропустили його в палату. «Ой, куме, біда. А я тобі сальця приніс, огірочків, кварту горілки. А ти в комі». «Кома – це ще не крапка, – раптом відповідає постраждалий. – Наливай!»

«Пане Рабиновичу, ви такий багатий і успішний. Давайте напишемо книгу «Як я заробив перший мільйон»». «Ви пропонуєте мені явку з повинною?»

«Любий, я хочу жити з тобою довго і щасливо!» «Якщо ти будеш жити щасливо – я довго не протягну».

На Дерibasівській зустрічаються дві дами: «Сарочко, ти нічого не помічаєш?» «Ні, а що?» «Я була в косметичному салоні». «І що, таки було зачिनено?»

«Абрам, підкажіть, яку машину вибрати – європейську чи японську?» «Єдина відмінність японського авто від європейського в тому, що дружина бубонить ліворуч від керма, а не праворуч!»

Вони плакали і довго не могли відпустити один одного. Він їхав у відрядження на 10 днів, а вона – до мами. Зустріч виявилася ще більш бурхливою – через добу на пляжі в Єгипті. Який тісний світ.

«Софочко, до вас знову відвідувачі!» «А це точно до мене?» «Не знаю, просто запитали: «Де ця гадюка?»

Студент заявив приятелю, що отримає мільйон доларів, навчивши свою кішку говорити. «Нісенітниця, який дурень заплатити тобі мільйон доларів за кішку, яка говорить?» «Дурень, звичайно, не заплатить, але будь-яка фірма, що випускає котячий корм, заплатить мені купу грошей, щоб вона мовчала».

Лікар після операції запитує хворого про його самопочуття. «Зараз начебто нормально, а ось до операції було таке відчуття, ніби чимось по голові вдарили». «Перепрошую, у нас хлороформ скінчився».

Влітає молодий хлопець до хірурга і просить: «Лікарю, прошу, терміново зробіть мені кастрацію!» Ошелешений лікар тільки дивиться на дивного пацієнта... «Лікарю, треба дуже, будь-які гроші плачу!» «Гаразд, лягайте на стіл...» Провів операцію, прийшов через годинку спитатися на самопочуття після наркозу, бачить: щасливий хлопець відпочиває. «Вибачте, пане, за запитання, але для чого Вам була така дивна операція та ще й так терміново? Ви що, оперний співак?», – запитує хірург. «Ні, лікарю, я зустрів прегарну дівчину-єврейку!» «Але ж, може, Вам потрібне було обрізання?» Хлопець, здивовано: «Ой, а я Вам що сказав?»

Дружина чоловікові: «Я ходила до ворожки, ти не повинен їхати в це відрядження». «Що, мені там буде погано?» «Ні, тобі там якраз буде дуже добре!»

До магазину заходить товста жінка: «Я хотіла б подивитися купальний костюм, який би мені підійшов». Продавець: «Я теж!»

«Мамо, мій чоловік знову накричав на мене, я переїжджаю жити до тебе». «Ні, він повинен заплатити за свої помилки. Я переїжджаю жити до вас».

«Коли потрібно збирати яблука?», – запитує вчителька. Тарасик каже: «У серпні!». Марічка: «У вересні!». Петрик, з виглядом знавця: «Коли собака прив'язаний!»

«Петрику, ти чому вчора не був у школі?» «А я подарунок учительці робив». «Який ще подарунок?!» «А в неї вчора був день народження, ось я і вирішив – нехай відпочине без мене».

Щоб влаштуватися на роботу жінці, потрібно мати вісімнадцять років, тридцятирічний досвід роботи, мати дві освіти та вже дорослих дітей.

«Студенти, ви знаєте, що таке наркоз насправді?» «Ні!» «Наркоз – це найкращий спосіб уникнути порад пацієнта під час операції».

Тільки сівши на підлогу в позу лотоса й розслабившись, розумієш прості речі: треба помити під шафою і ось куди поділася зарядка від телефону.

«А якщо в мене парашут не розкриється?» «Укладальник парашутів не отримає премії».

У в'язницю прибула комісія. Запитують начальника: «Чому при такій ненадійній охороні у вас ніхто ще не втік?» «А я їм щоранку повідомляю про чергове зростання цін».

В кав'ярні до дівчини підходить хлопець і каже: «Можна я за вас розрахуюся?» Дівчина не розгубилася і дістала із сумочки квитанції за газ, світло та воду.

На іспиті з анатомії професор ставить студентці запитання: «Який орган є символом кохання?» «У чоловіка чи жінки?» – перепитує студентка. «Боже, в мої часи це було серце», – розчулено відповів професор.

«Любий, а ти купив мені на 8 Березня подарунок?» «Звичайно». «А він мені сподобається?» «Якщо не сподобається, віддаси мені, я про такий спінінг давно мріяв».

Дівчина телефонує до пожежної частини: «Терміново приїжджайте! До мене у вікно намагається влізти чоловік». «Може, вам краще звернутися до поліції?» «Навіщо поліція? Йому драбина потрібна!».

На згадку про професора Іржі Марвана...

ТЕКСТ: Олексій СЕВРУК

Тринадцятого квітня 2016 року, у віці вісімдесяти років, від нас пішов професор Іржі Марван, визначний світовий мовознавець, славіст, балтист, україніст, член Чеської Асоціації Україністів. Він викладав українську мову на трьох континентах, свою рідну, чеську, навіть на п'яти.

Найдовше професор Марван затримався в Австралії, де він заснував першу кафедру славістики на континенті. Має великі заслуги у побудуванні постградуальних (піддипломних) балтослов'янських студій. На Університеті Монаша у Мельбурні, штат Вікторія, щороку вручають найкращим студентам-славістам премію, яка несе його ім'я: Джордж Марван Славик Гонор Прайс. Сам себе професор Марван називав із властивою собі самовпевненістю світовим чехом — ця його ідентичність була чесно пережита на власному досвіді.

Моє знайомство з паном професором відбулося, коли у 2003 році я складав вступні іспити на україністику на Філософському факультеті Карлового університету. Під час співбесіди він, переглянувши список моєї літератури, чистою українською мовою запитав мене, хто був Еней. Здавалося, що я його тоді так і не переконав у своїй компетенції до навчання на філологічному напрямку, навіть розповівши напам'ять кілька перших віршів із Енеїди Івана Котляревського. У своєму атестаті зрілості я мав трійку з англійської... На лекціях і семінарах професор Марван нас розважав всілякими філологічними анекдотами, яких він знав незліченну кількість. Наприклад, він казав, що це не так вже й тяжко — бути поліглотом. Тяжко вивчити перших десять-п'ятнадцять мов, а далі, мовляв, все піде само. Ще він казав, що людина, як правило, володіє стількома мовами, скільки разів у своєму житті вона закохувалась. І що він нам навіть не буде казати, скільки мовами він володіє, бо був би

у наших очах страшним бабником, а це, мовляв, було би непедагогічно. Мова для професора Марвана була передусім основним людським досвідом, витвором людської культури — і цей аспект він акцентував, виносячи його над матеріалістичну тезу про мову, як лише знаряддя комунікації. Із цієї його позиції витікала його особлива любов до так званих мов малих (або, як він казав — спеціальних), які протягом століть були гноблені: балтських та слов'янських народів, що знаходилися під тиском різноманітних асиміляційних процесів. Професор Іржі Марван був одним із тих, хто усвідомлював мову як щось, що потребує постійної турботи і охорони. Саме він пропагував у мовознавстві такі поняття, як «кеколінгвістика» та «лінгвоетика».

Окрім численних наукових праць (професор Марван, наприклад, є автором книги про литовську флексію, яка є наразі наймасштабнішою, досі неперевершеною англомовною граматикою литовської мови) він писав також науково-популярні есеї — із властивим йому гумором і ерудицією. Деякі з них увійшли до книжки, названою за Коменським «Брама що її відчиняє язик/мова» (Академія, Прага 2004). На внутрішній стороні палітурки, на мапі Європи намальовані так звані ізобіби — лінії, які об'єднують місця з подібною назвою для пива — один із численних винаходів професора.

У 1991 році, коли Радянський Союз здригався у передсмертних конвульсіях, професор Марван у Львові взяв на озброєння в боротьбі за свободу Литви і за розпад Імперії Зла у п'ятнадцятиградусний мороз «славетні, п'ять тисяч років плекані балтослов'янські відмінки — називний, орудний, знахідний, родовий і, зокрема, кличний — який за більшовиків піддавався найбільшим знущанням і висміюванню», коли на своєму транспаранті мужньо українською написав:

«Ми з тобою, литовський народ!» Я довго не міг звикнути до того, що його українська була в рази краща, правильніша, ніж та, яку я в дитинстві чував у Києві та в околицях. Останнього разу ми зустрілися рік тому, на празькому фестивалі «Світ книги 2015», де пан професор презентував свою нову книжку, присвячену чеській мові. Тут він познайомився з Ігорем Померанцевим, російськомовним автором, пов'язаним із містом Чернівці. Професор із властивою собі іронією сказав до цього поважного пана: «Ви ще зовсім молодий, ви можете мені ходити по горілку».

На похоронному ритуалі, який відбувся у п'ятницю, 22 квітня 2016 року, в костелі Святого Климента на Поржичі в Празі, під час промов гостей повторювалося декілька епітетів на адресу покійного професора: рідкісної породи людина, відкритий, напрочуд розумний, а zarazом винятково людський, гуманіст кожною своєю клітиною, веселий і дотепний співрозмовник — із тих, хто в кишеню за словом не полізуть. Світові трагічно не вистачає таких людей, яким був пан професор Іржі Марван. Всім нам, хто мав щастя з ним спілкуватися, його буде трагічно бракувати. Вічна пам'ять.

Іржі Марван (1936–2016) викладав більшість сучасних празьких україністів.

Пороги — культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 4/2016, рік XXIV. Підписано до друку 6 червня 2016 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Зеновія Філіпчук, Штепан Брунер, Благодлав Грушка, Олексій Севрук, Олекса Лівінський (на громадських засадах). Використовуються повідомлення інформгентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартіна Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: г. о. Українська ініціатива в ЧР, ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Тел.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044. **Porohy** — kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «poroh» — práh domu, říční práh. Č. 4/2016, ročník XXIV. Uzávěrka: 6. června 2016. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Zenojia Filipčuk, Štěpan Bruner, Blahoslav Hruška, Olexsij Sevruk, Olexsa Livinsky (dobrovolně). Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: o.s. Ukrajinská Iniciativa v ČR, DNM, Voceleva 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

Творчий колектив

«Джерело»

проводить набір юнаків та дівчат віком
від 6 до 36
до танцювальної та вокальної груп

Заняття проводяться кожної п'ятниці (15-18 год)
та в суботу (13:30 - 17:00 год) за дrescoю:
Дім Національних Меншин (DNM),
I. P. Pavlova, Vocelova 602/3 120 00 Praha 2

За детальною інформацією звертайтеся за тел.:
736-643-170 Наталія (хореограф) 777-997-878 Інна (хореограф) 776-725-057
Катя (керівник вокалу) 736-253-695 п. Дарина Любачівська (керівник)

Přijďte k nám pracovat!

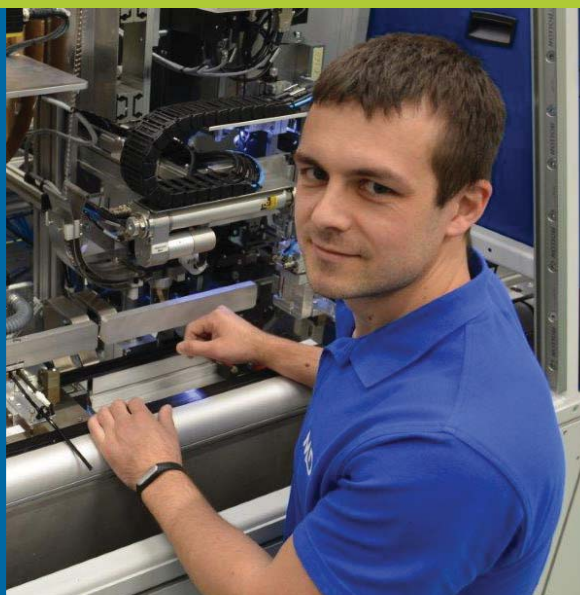
Hledáme právě Vás!

Jsme přední výrobce kabelových propojek – naše výrobky najdete ve více než 200 modelech automobilů všech světových značek. V Chotěšově u Plzně zaměstnáváme více než 3000 zaměstnanců.

HLEDÁME ŠIKOVNÉ PRACOVNÍKY NA POZICE

- dělník/-ce v elektrotechnice
- seřizovač/mechanik (M/Ž)

**Dělník/-ce – mzda po zapracování
22 500 – 24 000 Kč/měs.brutto**

**Seřizovač/-ka – mzda po zapracování
29 000 – 31 000 Kč/měs.brutto**

Hledáte práci v sedě v čistém pracovním prostředí?

- Rozmanitá náplň práce, individuální možnost rozvoje
- Smlouva na dobu neurčitou + 25 dní dovolené
- Benefit program na sport, kulturu, vzdělávání a rekreaci
- 13. mzda
- Bonusy k životním i pracovním jubileím
- Pravidelné navyšování mezd, nadprůměrné výdělky
- Závodní stravování a firemní doprava ze směru: Plzeň, Horšovský Týn, Stříbro, Přeštice

VÍCE INFORMACÍ NA PERSONÁLNÍM ODDĚLENÍ:

Zavolejte nám: **377 198 999**, E-mail: **nabor@md-elektronik.cz**

Nebo nás navštivte osobně na adrese: **Dobřanská 629, 332 14 Chotěšov**

www.md-elektronik.de

